

DUURZAAM INTEGRAAL HUISVESTINGSPLAN ONDERWIJS

GEMEENTE VIJFHEERENLANDEN

“In Vijfheerenlanden werken we samen met schoolbesturen en kinderopvang aan toekomstbestendige schoolgebouwen. In een intensief traject met deze partners zijn we gekomen tot voorliggend Duurzaam Integraal Huisvestingsplan Onderwijs voor de gemeente Vijfheerenlanden. Met de afspraken in dit plan nemen zowel gemeente als schoolbesturen hun verantwoordelijkheid. Door de bril van duurzaamheid kijken we naar de school als plek waar fysiek en sociaal elkaar raken.

Wij staan voor een opgave om onze overheidsgebouwen te verduurzamen. Onder meer het Klimaatakkoord noopt ons scherp te kijken naar de opgaven als het gaat om het verminderen van CO2-uitstoot, het hebben van (bijna) energieneturale gebouwen en klimaatbestendigheid van de leefomgeving. Schoolgebouwen zijn de ideale plek om het duurzaamheidsconcept verder uit te werken. Juist ook omdat we hier kunnen werken aan het maatschappelijke bewustzijn van duurzaamheid bij de jongste generatie. Wij streven er naar om kinderen al vanaf jonge leeftijd duurzaamheid als vanzelfsprekendheid te zien, niet alleen in fysieke zin door het zichtbaar te maken in het schoolgebouw wat ze dagelijks bezoeken, maar ook door veranderingen in de directe leefomgeving van de school en educatieve projecten waar slim wordt omgegaan met afval of recycle. Ook kent duurzaamheid een plek wanneer het gaat om meedoen en een inclusieve samenleving. De school als plek waar iedereen erbij hoort, waar gelijke kansen zijn om je talenten te ontwikkelen en jezelf ten volste te ontplooien.

Met dit huisvestingsplan voor de gemeente Vijfheerenlanden zien wij duurzaamheid als ‘groene’ drager onder dit plan. Samen met het onderwijs en de kinderopvang zetten wij ons de komende periode stevig in om te bouwen aan duurzame en daarmee toekomstbestendige onderwijsvoorzieningen in onze gemeente”.

**Wethouder Onderwijshuisvesting
Tirtsa Kamstra**

DEEL I: STRATEGISCH BELEIDSKADER EN DUURZAAMHEIDSAMBITIES

Eén gebouw, één plan, één aanpak	7
Ambities duurzaamheid	9
Gebouw	12
Samenwerking	14
Ondersteuning	16
Fysieke leefomgeving	18

DEEL II: ANALYSE LEERINGENPROGNOSES

Leerdam	23
Kedichem	27
Schoonrewoerd	28
Vianen	29
Hoef en Haag	33
Hagestein	33
Everdingen	34
Zijderveld	35
Leerbroek	36
Nieuwland	37
Meerkerk	38
Hei- en Boeicoop	39
Ameide	40
Lexmond	41

DEEL III: ONTWIKKELINGEN

Duurzaamheid	43
Levensduur verlengende renovatie	46

DEEL IV: HUISVESTINGSAGENDA 2020 -2023

Renovatie Wilhelmina	48
Versnelde afweging de Rank	49
Nieuwbouw Hagesteien / Hoef en Haag	50
Nieuwbouw Eben-Haëzer	52
Nieuwbouw Broekgraaf	53
Overzicht gebouwen	54
Huisvestingsagenda	56

DEEL IV: FINANCIËEL KADER

	58
--	----

DUURZAAM IHPO

In dit Duurzaam Integraal Huisvestingsplan Onderwijs (DIHPO) zijn de **strategische beleidsuitgangspunten** geformuleerd voor onderwijshuisvesting in de gemeente Vijfheerenlanden. Langs deze beleidsuitgangspunten geven we samen met de schoolbesturen en kinderopvang nader vorm aan ontwikkelingen in de onderwijshuisvesting in de periode van 2020 – 2035.

De eerste stappen in de uitwerking van deze strategische lijn zijn geconcretiseerd in de **Huisvestingsagenda 2020 – 2023**. Waarin de concrete opgaven en ontwikkelingen staan geformuleerd die de komende vier jaren gaan plaatsvinden op het gebied van onderwijshuisvesting.

Zoals de titel al aangeeft leggen we bij de opgaven in de onderwijshuisvesting een stevig accent op **duurzaamheid**. Waarbij we zowel het gebouw an sich, het gebruik ervan en de fysieke leefomgeving benaderen vanuit duurzaamheid. Met name ook de samenwerking met voorschoolse voorzieningen heeft een nadrukkelijk plek in dit IHPO. Dit vanuit het perspectief dat we de doorgaande ontwikkellijn van kinderen/jongeren in de leeftijd van 0 – 23 jaar centraal stellen.

WET- EN REGELGEVING

Op grond van de Wet op het Primair Onderwijs (WPO), de Wet op de Expertisecentra (WEC) en de Wet op het voortgezet onderwijs (WVO) is de gemeente verantwoordelijk voor het investeren in nieuwe onderwijsvoorzieningen. En zijn de schoolbesturen verantwoordelijk voor het onderhoud, het beheer en de exploitatie van de onderwijsvoorzieningen.

Voor een zorgvuldige uitvoering van deze taak beoordeelt de gemeente jaarlijks op basis van de verordening 'Voorzieningen Huisvesting Onderwijs gemeente Vijfheerenlanden' - de aanvragen voor nieuwbouw of aanbouw van scholen. De verordening kan hierbij gezien worden als toetsingsmiddel voor aanvragen maar niet als beleidskader voor onderwijshuisvesting.

Op landelijk niveau spelen er ontwikkelingen om een beleidskader voor onderwijshuisvesting in de vorm van een Integraal Huisvestingsplan Onderwijs tot een wettelijk verplicht instrument te maken. Wanneer dit het geval is komt dat ten goede aan de samenwerking tussen gemeente en schoolbesturen en de kansen die dit biedt voor toekomstbestendige en duurzame schoolgebouwen.

AANPAK

In een aantal intensieve werksessies is de basis gelegd voor dit Duurzaam IHPO. Deze werksessies vonden plaats met de schoolbesturen (PO en VO), kinderopvang en intern betrokken teams van de gemeente.

Aan de hand van verschillende thema's zijn de partners met elkaar in gesprek gegaan om te onderzoeken wat de komende jaren van belang is als het gaat om onderwijshuisvesting. Hierbij kwamen de volgende thema's onder meer aan bod: taken, bevoegdheden en verantwoordelijkheden, doordecentralisatie, **duurzaamheid**, groot onderhoud en renovatie, samenwerking, passend onderwijs, inclusie, multifunctionaliteit, preventief jeugdbeleid, leerlingenprognoses, spreiding, keuzevrijheid, instandhouding en leegstand.

De inzichten en ambities die uit deze gesprekken naar voren kwamen zijn gebruikt om te komen tot voorliggend Duurzaam IHPO: 'Een huisvestingsplan waarin we een collectieve mindset van **'een gebouw, een plan, een aanpak'** omarmen en het thema duurzaamheid als rode draad hanteren voor doorvertaling in het gebouw, de mensen en de fysieke leefomgeving'.

DOELSTELLINGEN

Dit Duurzaam IHPO heeft tot doel:

- Inzicht in het strategische en financiële meerjarenperspectief (15 jaren) voor onderwijshuisvesting van 2020 tot 2035.
- Het borgen van toekomstbestendigheid (in het gebruik) van onderwijshuisvesting door het hanteren van duurzaamheid als rode draad.
- Komen tot slimme financieringsmogelijkheden om duurzaamheidsdoelstellingen te bereiken.
- De samenwerking tussen onderwijs en kinderopvang duurzaam bestendigen in fysieke zin.
- Het zo efficiënt mogelijk gebruik maken van de ruimtes en vermijden van leegstand;
- Het maken van lange termijn afspraken met de partners gebaseerd op overeenstemming
- Het formuleren van een vierjarige huisvestingsagenda met daarin de uitvoeringsopgaven van de komende vier jaren.

DEEL I
STRATEGISCH
BELEIDSKADER

ÉÉN GEBOUW, ÉÉN PLAN, ÉÉN AANPAK

COLLECTIEF EIGENAARSCHAP

Gedurende de **levenscyclus** van een schoolgebouw is zowel het schoolbestuur als de gemeente verantwoordelijk voor het realiseren, aanpassen en in stand houden van dit schoolgebouw. Hiervoor geldt de wettelijke verantwoordelijkheidsverdeling tussen de gemeente en de schoolbesturen.

Wanneer zich een huisvestingsvraagstuk voordoet, benaderen schoolbesturen en gemeente dit vanuit de wettelijke vastgelegde verantwoordelijkheden. De gemeentelijke verordening voorzieningen huisvesting onderwijs is het toetsingsinstrument. Het blijkt soms lastig om hiervan los te komen, zeker wanneer het vraagstuk schreeuwt om een andere benadering. Dit is het geval bij opgaven die niet nadrukkelijk belegd zijn; zoals duurzaamheid en levensduur verlengende renovatie.

Het redeneren vanuit verantwoordelijkheden en regels levert in deze situaties niet het beste resultaat op voor het schoolgebouw. Meer **collectief eigenaarschap en uitgaan van 'een gebouw, een plan, een aanpak'** is wenselijk om ook op deze aspecten te komen tot toekomstbestendige schoolgebouwen.

ANDERE MINDSET

Dit vraagt een andere mindset bij de gemeente, de schoolbesturen en de kinderopvang. Een mindset waarbij partijen over de eigen grenzen heen kijken vanuit collectief eigenaarschap. Waarbij zij samen op zoek gaan naar slimme oplossingen en creatieve financiële modellen. Zodat we samen in staat zijn om **elke euro bedoeld voor onderwijshuisvesting optimaal te laten renderen** voor het toekomstbestendig maken van schoolgebouwen. Te allen tijden met respect voor wederzijdse verantwoordelijkheden.

Hiervoor hanteren we een gezamenlijke mindset bij het aanpakken van schoolgebouwen gebaseerd op het principe van **'total cost of ownership'**. Deze benadering kent zijn ontstaansgeschiedenis in het bedrijfsleven en is in feite een zakelijke benadering waarbij 'het totaalbedrag aan kosten voor aanschaf, bezit en gebruik van een product of dienst gedurende de levenscyclus of gebruikscyclus in beeld is'. Het toepassen van deze benadering als mindset bij de onderwijshuisvesting draagt bij aan het centraal stellen van het gebouw en wat er gedurende de levenscyclus van het gebouw nodig is om deze in optimale kwaliteit te houden. Deze mindset hanteren we als collectief, ongeacht dat de geldstromen hiervoor niet in een hand liggen.

ÉÉN GEBOUW, ÉÉN PLAN, ÉÉN AANPAK

TOTAL COST OF OWNERSHIP (TCO)

Vanuit deze mindset staan dus die opgaven centraal die nodig zijn voor het realiseren en in stand houden van een toekomstbestendig gebouw gedurende de gehele levenscyclus.

Concreet betekent dit dat we bij het realiseren van nieuwbouw werken met een 'zakelijk levensloopplan' per gebouw. Met dit plan is vanaf het begin de 'total cost of ownership' duidelijkheid voor zowel de schoolbesturen als voor de gemeente. Dit plan bevat de meerjarenonderhoudsplanning (MJOP) en een nulmeting duurzaamheid / energiescan. Voor bestaande gebouwen is het goed om dit ook in beeld te brengen.

TAKEN NIET ALTIJD HELDER VERDEELD

Niet alle taken zijn heel helder verdeeld tussen de gemeente en de schoolbesturen. Er is een duidelijk onderscheid wanneer het gaat over een aantal zaken.

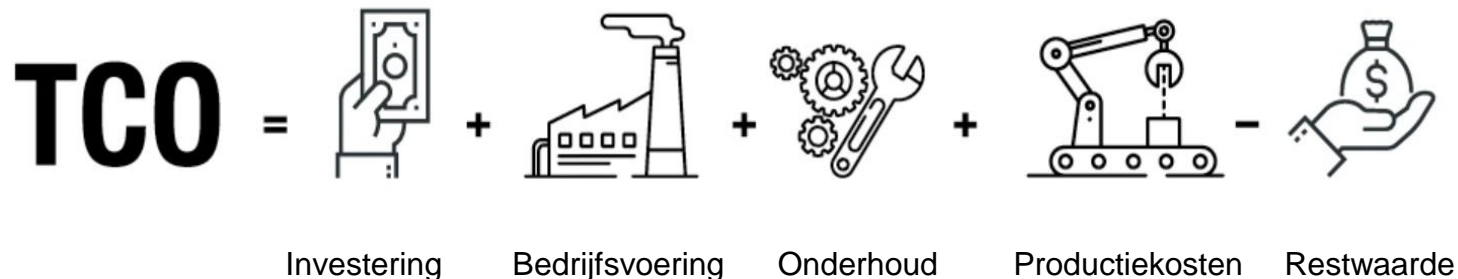
Zo kennen we de volgende verantwoordelijkheidsdeling:

- **Gemeente:** nieuwbouw, uitbreiding, tijdelijke huisvesting, eerste inrichting.
- **Schoolbesturen:** binnen- en buitenonderhoud, beheer en exploitatie.

Hiernaast zijn er een aantal taken niet expliciet belegd, die wel van belang zijn voor het realiseren en in stand houden van toekomstbestendige gebouwen. Concreet gaat het om:

- Duurzaamheidsmaatregelen
- Levensduurverlengende aanpassingen
- Onderwijskundige / Zorggerelateerde aanpassingen
- Financiële vertaling eisen boven Bouwbesluit

Bij deze opgaven hanteren we de mindset van het collectief eigenaarschap en total cost of ownership. Om continu samen te bouwen aan toekomstbestendige onderwijshuisvesting

LANDELIJKE ONTWIKKELINGEN

Duurzaamheid is geen keuze. Het is een verantwoordelijkheid van de samenleving: van de overheid samen met maatschappelijke en non-profit partners alsook bedrijven. Het is aan deze partners gezamenlijk om duurzaamheid een vanzelfsprekende plek te geven in de maatschappij.

KLIMAATAKKOORD

De Nederlandse overheid wil klimaatveranderingen tegengaan en stelt daarom het doel dat Nederland in 2030 49% minder CO2 uitstoot ten opzichte van 1990.

Om deze doelstelling te realiseren heeft het kabinet een pakket aan maatregelen voor het **Klimaatakkoord** vastgesteld. Deze maatregelen hebben impact op alle Nederlanders, en zo ook op lokale overheden en schoolbesturen in hun taken voor onderwijshuisvesting.

GLOBAL GOALS OF SUSTAINABLE DEVELOPMENT

In 2015 heeft de Verenigde Naties 17 doelen gesteld voor duurzame ontwikkeling. Deze 'Global Goals for Sustainable Development' zijn van belang voor het streven naar een inclusieve en toegankelijke samenleving. En geeft ook een opdracht aan lokale overheden en maatschappelijke partners.

Meer informatie over de global goals is te vinden via: <https://www.globalgoals.org>

WHOLE SCHOOL APPROACH

De voorgeschreven wettelijke bepalingen, het Klimaatakkoord en de global goals zijn enkel te behalen wanneer we op lokaal niveau starten. Als gemeente Vijfheerenlanden willen wij samen met de schoolbesturen en Kinderopvang het verschil maken als het gaat om bewustwording bij de jongste generatie en duurzaamheid een plek geven bij het realiseren en onderhouden van schoolgebouwen en de leefomgeving.

Hierbij '**the whole school approach**' waarbij naar het gebouw, het gebruik en de omgeving als geheel wordt gekeken. Dit vanuit de gedachte dat alle aspecten van de school bijdragen aan de gezondheid, de veiligheid en het welzijn van leerlingen.

DUURZAAMHEID ONDERWIJSHUISVESTING

Met dit IHPO geven we het thema duurzaamheid een boost. De ontwikkelingen in de onderwijshuisvesting lenen zich namelijk bij uitstek als voedingsbodem voor duurzaamheid. Zo biedt het kansen om:

- Uitvoering te geven aan de doelstellingen van het Klimaatakkoord voor wat betreft het verduurzamen van (overheids)gebouwen.
- De bewustwording van de jongste generatie op het gebied van duurzaamheid te bevorderen.
- De samenwerking van ketenpartners, waarbij de ontwikkeling van het kind centraal staat, te verstevigen.

Gemeenten, schoolbesturen en kinderopvang staan voor deze gezamenlijke opgave, en worden hierbij ondersteund door kennispartners zoals de PO-raad, de VNG, RuimteOK, en het Ministerie.

Hieronder staan een aantal sites waar partners informatie, kennis, ondersteuning kunnen vinden.

- www.greendealscholen.nl (kennisbank)
- <https://www.beslisboomverduurzamingscholen.nl/>
- www.frissescholen.nl

KERNAMBITIES DUURZAAMHEID IHPO

Duurzaamheid is veel meer dan het toepassen van technische normeringen in, op of aan een schoolgebouw. Duurzaamheid raakt het gebouw maar is evengoed relevant als het gaat om de samenwerking en het gebruik in en om een gebouw.

In dit Duurzaam IHPO leggen we de ambities die we hebben op het gebied van duurzaamheid en onderwijshuisvesting daarom ook vast in vier pijlers. Binnen elke pijler laten we zien wat de ambitie is, welke doelstellingen hierbij horen en welke maatregelen we nemen om de doelstellingen te bereiken. Ook de wettelijke basis wordt beschreven.

Het betreft de volgende vier pijlers:

Gebouw

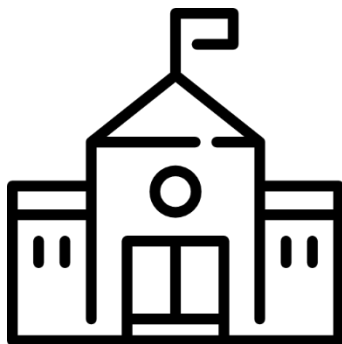
Samenwerking

Ondersteuning

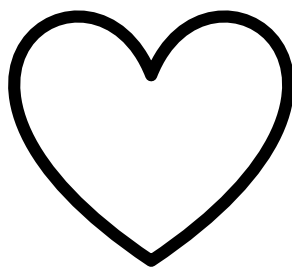
Fysieke leefomgeving

GEBOUW

SAMENWERKING

ONDERSTEUNING

FYSIEKE LEEFOMGEVING

WET- EN REGELGEVING

Vanaf 1 januari 2021 geldt dat aanvragen voor de omgevingsvergunning voor scholenbouw moeten voldoen aan BENG-eisen (Bijna Energie Neutraal Gebouw). Ook geldt vanaf 1 juli 2020 Klasse B als certificering voor Frisse Scholen. Een Frisse School is een schoolgebouw met een gezond binnenklimaat en laag energiegebruik. Deze bepalingen gelden bij nieuwbouw van scholen. Daarnaast geldt op basis van de Wet Milieubeheer het Activiteitenbesluit, waarbij instellingen en bedrijven een meldingsplicht hebben over energiemaatregelen.

AMBITIE

Wij streven naar duurzame en toekomstbestendige schoolgebouwen. We voldoen aan de wettelijke vereisten als het gaat om BENG-normering en Frisse Scholen Klasse B bij nieuwbouw. Vanuit 'total cost of ownership' spreken we de ambitie uit om te komen tot **ENG-normering**, onderbouwd kan hiervan afgeweken worden. We stimuleren de circulariteit en 'recyclebaarheid' van schoolgebouwen en gaan niet direct uit van nieuwbouw, vanuit het perspectief op duurzaamheid. Instandhouding van gebouwen heeft de voorkeur. Wanneer levensduur verlengende maatregelen een kans zijn voor de toekomstbestendigheid van een gebouw, is gezamenlijke financiering mogelijk. Op basis van het afwegingskader van PO-raad, VO-raad en VNG (<https://www.poraad.nl/ledenondersteuning/toolboxen/huisvesting/renovatie-of-nieuwbouw>) voeren we hierover het gesprek met elkaar vanuit de gedachte 'een gebouw, een plan een aanpak' en met het accent op duurzaamheid.

Hierbij kijken we naar minimaal ENG-niveau in de bouwschil, omdat dit lastiger aan te pakken is op een later moment. Om het duurzaam gebruik van ruimten te bevorderen, is de inhoudelijke samenwerkingsvisie en functionele gebruik in het gebouw leidend.

DOELSTELLINGEN

- Er is vanaf 1 januari 2021 bij vergunningaanvragen voor nieuwbouw van scholen ten minste sprake van BENG-normering en Frisse Scholen Klasse B. Gemeente en schoolbesturen streven naar ENG-normering en enkel onderbouwd is afwijken mogelijk.
- We dragen bij aan het verminderen van de CO₂-uitstoot in Nederland met ten minste 49% in 2030 (t.o.v. 1990), dit doen we door de CO₂-uitstoot van schoolgebouwen in 2030 met 10% te verminderen t.o.v. 2020. (ergo 2% energiebesparing per jaar).
- We streven ernaar dat alle nieuw gerealiseerde schoolgebouwen vanaf 2021 voldoen aan de eisen van volledig Energieneutrale Gebouwen (ENG).
- We streven ernaar dat nu bestaande schoolgebouwen die in de periode 2020 – 2030 aangepakt worden, in 2030 voldoen aan het Frisse school Klasse B.
- Er is expliciet aandacht voor circulariteit en 'recyclebaarheid' (hergebruik) bij de afweging nieuwbouw en levensduurverlenging en bij keuze materiaalgebruik

MAATREGELLEN

Om de hiervoor gestelde doelen te bereiken nemen we de volgende maatregelen:

1. Toelage normering BVO

In de verordening verankeren we de doelstellingen en hanteren een toelage per m² BVO voor duurzaamheid bij nieuwbouw en uitbreiding. Schoolbesturen houden ook rekening met duurzaamheid bij het onderhoud en bij nieuwbouw om toe te werken naar ENG.

2. Onderzoek naar regeling duurzaamheidsfonds

We onderzoeken de mogelijkheid om te komen tot een revoluerend duurzaamheidsfonds. We zien dit fonds als katalysator voor creatieve duurzaamheidsmaatregelen in en om schoolgebouwen. Uitgaande van een eenmalige financiële inleg van verschillende partners (overheid, onderwijs, subsidiepartners etc.) kunnen maatregelen voor duurzaamheid in en om scholen gefinancierd worden. Het financiële rendement van de maatregelen vloeit na verloop van tijd evenredig terug in dit fonds samen met het leereffect van de maatregelen.

3. Lokale subsidies en Rijkssubsidies

Bestaande landelijke en lokale subsidieregelingen worden benut om maatregelen aan te pakken die bijdragen aan de Energietransitie en Klimaatadaptatie zoals bijvoorbeeld groene daken en gebruik van wind- en zonne-energie. Hierbij hebben we aandacht voor eventuele risico's van veiligheid en vandalisme bij schoolgebouwen.

4. Juridische verankering afspraken

Om deze doelen te bereiken willen we ons committeren aan de afspraken die we maken over investeringen en afdrachten in duurzaamheid. Dit betekent verankering in verordening, beleidsregels en wellicht convenant (per schoolgebouw). Daarnaast is er ook continu aandacht voor aanpassingen ten gevolge van wetswijzigingen die ophanden zijn.

5. Duurzaamheidsscan

We maken een duurzaamheidsscan per gebouw als nulmeting voor de te behalen doelstellingen. Op basis hiervan kan prioriteit worden gegeven aan het aanpakken van duurzaamheidsmaatregelen per gebouw.

6. Afwegingskader levensduurverlengende aanpassingen

Het afwegingskader van de PO-raad, VO-raad en VNG is de basis voor het te voeren gesprek over de keuze voor nieuwbouw of levensduurverlengende aanpassingen aan het gebouw. Ook laten we ons inspireren door het kwaliteitskader van RuimteOK.

7. Creatiefonds voor duurzame educatie en creatie initiatieven

Voor echte vernieuwing in duurzaamheid is meer nodig dan het gebouw verduurzamen. We onderzoeken de kansen voor een tweejarig fonds en bevorderen duurzame ideeën op het gebied van educatie, jeugd en jongeren, vrije tijd, cultuur etc. die bijdragen aan bewustwording van duurzaamheidsbesef bij jong en ouder.

WET- EN REGELGEVING

Op basis van de Wet op het Primair Onderwijs (WPO), de Wet op Expertisecentra (WEC) en de Wet op het Voortgezet Onderwijs (WVO) is het mogelijk om een gedeelte van het schoolgebouw in gebruik te geven of te verhuren aan derden.

Er wordt hierbij een onderscheid gemaakt tussen medegebruik (uit openbare kas bekostigd onderwijs of voor andere culturele, maatschappelijke of recreatieve doeleinden) en verhuur (organisaties met commerciële doelstelling). Er bestaat jurisprudentie over het vragen van een huurvergoeding door de gemeente. Dit heeft betrekking op de voorwaarden die gelden bij het vragen van een huurvergoeding van verhuur en/of medegebruik van ruimten in een bestaand schoolgebouw.

Wanneer de verhuurde of in medegebruik gegeven ruimten nodig zijn voor onderwijs (vanwege groei van het aantal leerlingen) dan heeft de gemeente wettelijk gezien een vorderingsrecht op deze ruimten.

Het **Waarborgfonds Kinderopvang** biedt mogelijkheden voor borgstelling of garanties bij investeringen van Kinderopvangorganisaties.

AMBITIE

Schoolbesturen en Kinderopvang streven naar een intensivering van de samenwerking in de schoolgebouwen en kindcentra in Vijfheerenlanden. Samenwerking kent zowel een (onderwijs)inhoudelijke als fysieke component. Zo werken partners aan een **doorgaande ontwikkellijn** wanneer het gaat over opvang, ontwikkeling en educatie. Daarnaast streven zij naar mogelijkheden voor meer multifunctioneel gebruik van ruimten in het gebouw.

Het **multifunctioneel gebruik** van schoolgebouwen en kindcentra biedt naast opvang, ontwikkeling en educatie waar mogelijk ook kansen voor ontmoeting, ondersteuning, sport en cultuur door andere groepen van inwoners. Schoolgebouwen en kindcentra zijn toegankelijk en laagdrempelig, veelal gesitueerd in het hart van de wijk en beschikken over diverse functionele ruimten (zoals gymnastiekzaal, speellokaal, aula) waar multifunctioneel gebruik van kan worden gemaakt.

De flexibiliteit en mogelijkheden van een gebouw en de samenwerkingsgezindheid zijn van invloed op de mate waarop het multifunctioneel gebruik gestalte krijgt. Dit kan per locatie en per samenwerkingsvorm verschillen.

DOELSTELLINGEN

- In een schoolgebouw of kindcentrum werken onderwijs en kernpartners gezamenlijk aan opvang, ontwikkeling en educatie van kinderen.
- Partners in een schoolgebouw of kindcentrum maken (multi)functioneel gebruik van elkaars ruimten.
- Er is sprake van een duurzame samenwerking waarbij we ernaar streven dat partners niet zomaar uit het gebouw hoeven te vertrekken wanneer er sprake is van leerlingengroei.
- Samen met partners in en om het schoolgebouw of kindcentrum werken we aan een samenleving waar meedoen en talentontwikkeling centraal staat.

MAATREGELEN

1. Bestendigen duurzame samenwerking

Wanneer er sprake is van langdurige leegstand wordt in samenspraak tussen het schoolbestuur, de kinderopvang en de gemeente doorgesproken over het onttrekken van een gebouwdeel aan de onderwijshuisvesting en deze te verhuren aan de Kinderopvang. Hierbij streven we ernaar dat de betreffende ruimte na onttrekking niet zonder meer teruggevorderd kan worden door het onderwijs bij een leerlingengroei. Dit wordt verankerd in de verordening en in beleidsregels verhuur Kinderopvang.

We maken duidelijke afspraken in welke situaties er sprake blijft van onderwijsruimte en wanneer er sprake is van onttrekking aan de onderwijsfunctie ten behoeve van de kinderopvang (tegen nader te bepalen tarieven).

2. We halen de wijk naar binnen

Waar behoeften en wensen zijn voor het gebruik van het schoolgebouw en het betrekken van wijkbewoners bij activiteiten in en om het schoolgebouw dan zetten we daar waar mogelijk en wenselijk hier actief op in.

WET- EN REGELGEVING

Sinds 2015 is de gemeente op basis van de **Jeugdwet** verantwoordelijk voor de uitvoering van de jeugdhulp voor jeugdigen en opvoeders. Ieder kind moet gezond en veilig op kunnen groeien en zijn talent zoveel mogelijk kunnen benutten. Wanneer dit niet vanzelf gaat zorgen we dat de juiste zorg en ondersteuning voorhanden is.

Jongeren zijn leerplichtig en zijn dagelijks te vinden op de scholen in de gemeente Vijfheerenlanden. De school is een belangrijke plek waar jongeren zich kunnen ontwikkelen en ontplooien. Maar ook een belangrijke en veilige plek waar problemen bespreekbaar gemaakt kunnen worden. Vanuit het preventief jeugdbeleid zijn deze signalen van belang om de jongeren op een goede manier vroegtijdig te ondersteunen.

Sinds augustus 2014 is de **Wet passend onderwijs** in werking getreden. Het doel van deze wet is dat voor alle leerlingen (met specifieke ondersteuningsbehoeften) zo passend mogelijk onderwijs wordt gerealiseerd (thuis nabij, zo regulier mogelijk, met passende ondersteuning). Met als einddoel leerlingen duurzaam te laten uitstromen naar een vorm van participatie in de maatschappij (vervolgonderwijs, werk of zorg/dagbesteding).

AMBITIE

We bouwen aan een **inclusieve samenleving** waarbij kinderen op de scholen worden voorbereid om hun talenten te ontwikkelen en mee te doen in de samenleving. Het onderwijs is zoveel als mogelijk **thuis nabij** georganiseerd, waarbij we de drempel die ervaren wordt bij kinderen en ouders als het gaat om Passend Onderwijs zoveel mogelijk wegnemen.

We zien ook dat de doelgroep leerlingen die binnen het reguliere onderwijs en de opvang opgevangen worden aan verandering onderhevig is. Dit vraagt soms om specifieke expertise en ten alle tijden een goede signaleringsfunctie wanneer er zorgvragen zijn die zich afspelen in het preventieve jeugdbeleid.

Ook kan dit betekenen dat er andersoortige ruimtes nodig zijn in het schoolgebouw (zoals bijvoorbeeld een time-out plek, een prikkelarme omgeving of een snoezelruimte buiten de lokalen).

DOELSTELLINGEN

- Kinderen worden zo passend mogelijk ondersteund via onderwijs en opvang. We faciliteren waar mogelijk in ruimtes om de zorg naar kinderen toe te brengen in plaats van dat het kind naar de zorg toe moet.
- Ondersteuningsvragen of zorgvragen worden vroegtijdig gesignaleerd en opgepakt.
- Iedereen doet mee (0 – 23 jaar) en wordt waar mogelijk ondersteund om zo gepersonaliseerd mogelijk te kunnen leren en ontwikkelen.

MAATREGELEN

1. Ruimte voor Passend Onderwijs

We hebben aandacht voor passende ruimte in schoolgebouwen ten behoeve van Passend Onderwijs en Opvang. Met name wanneer sprake is van leegstand of bij nieuwbouw is hier aandacht voor.

2. Inrichten van zorg specifieke ruimten

Wanneer er behoefte bestaat aan specifieke ruimten in de school vanuit aanpalende beleidsterreinen zoals Jeugdzorg of het sociaal domein nemen we dit nadrukkelijk mee bij nieuwbouw of bij aanpassingen in het gebouw. Te allen tijden in overleg tussen schoolbesturen en gemeente.

Hierbij kan gedacht worden aan het inrichten van time-out plekken, gespreksruimtes voor jeugdverpleegkundige of andere hulpverlening op school.

WET- EN REGELGEVING

De fysieke leefomgeving rondom schoolgebouwen bestaat uit het speelterrein en de ruimte daarbuiten als zijnde openbaar gebied (met verkeer, parkeren, groen, water en dergelijk). We hanteren specifiek vastgestelde **parkeernormen** bij het bepalen van de parkeervoorzieningen (GROW).

Het inrichten en onderhouden van het openbaar gebied is een taak van de gemeente. Voor het borgen van de **verkeersveiligheid** maakt de gemeente een integrale mobiliteitsvisie. Juist in de omgeving van scholen en kindcentra is verkeersveiligheid een belangrijk aandachtspunt. Hierbij zijn langzaam verkeer routes onderscheidend (fiets- en wandelpaden).

De school is verantwoordelijk voor de veiligheid (de inspecties, het onderhoud en reparatie) van de speeltoestellen op het schoolplein. Vervanging of aanschaf van **speeltoestellen op het schoolplein** wordt niet gezien als een voorziening in de onderwijshuisvesting.

AMBITIE

We streven ernaar de fysieke leef- en leeromgeving in en om de schoolgebouwen een meer natuurlijke uitstraling te geven door het toevoegen van **groen en water**. Dit is ook van belang in het kader van de Klimaatadaptatie.

Daarnaast is sport, spel en beweging van belang voor het stimuleren van **positieve gezondheid**, sociale samenhang en talentontwikkeling. We willen dat de buitenruimte uitnodigt tot spelen, ontdekken en sporten. Waar mogelijk ook buiten schooltijden.

Hiernaast willen we ouders en leerlingen verleiden om meer gebruik te maken van **duurzame vervoersvoorzieningen** zoals wandelend, met de fiets of met het OV. Dit om de druk op de verkeersbewegingen rondom de scholen en kindcentra te verminderen, met tot doel de verkeersveiligheid te vergroten. En om het bewustzijn van duurzame mobiliteitsmogelijkheden te vergroten.

Dit krijgt een plek in de **integrale mobiliteitsvisie** alsook in een gedragsverandering / bewustwording in de maatschappij.

DOELSTELLINGEN

- Kinderen moeten zich kunnen ontwikkelen en ontplooiën in een omgeving waar aandacht is voor **groen**.
- Buiten spelen is erg belangrijk voor de sociale, cognitieve en motorische ontwikkeling van kinderen. Daarnaast is het een belangrijke vorm van bewegen waardoor overgewicht kan worden tegengegaan.
- Het schoolplein heeft een belangrijke functie voor ontdekken, leren en spelen zowel tijdens als buiten schooltijd.
- Veilige verkeersbewegingen rondom scholen door de aanwezigheid van **langzaam verkeersroutes** en anderzijds **gedragsaanpassingen**.
- Klimaatadaptatie vraagt ons om breder te kijken dan enkel het gebouw, daarbij horen ook de mogelijkheden van meer groen / bomen op en om het speelterrein.

MAATREGELEN

1. Multifunctioneel gebruik speelterrein

De sport en spelfunctie van speelterreinen breder benutten voor de wijk.

2. Gedragsverandering en aandacht voor duurzame mobiliteit

Leerlingen en ouders verleiden of belonen om met de fiets of te voet naar school te komen.

3. Aantrekkelijker maken van de langzaam verkeersroutes

Integreren in de integrale mobiliteitsvisie (2020), zoals mogelijkheden voor verbrede fietspaden, aantrekkelijke fiets- of wandelroutes, slimme parkeeroplossingen.

4. Educatie / positieve gezondheid

Aandacht voor voeding, beweging en een gezonde leefstijl vanuit de gedachtegang positieve gezondheid. Ook aansluitend bij de doelstellingen van het Nationaal Preventie Akkoord (gezonde scholen en JOGG)

<https://www.rijksoverheid.nl/onderwerpen/gezondheid-en-preventie/documenten/convenanten/2018/11/23/nationaal-preventieakkoord>

DEEL II
ANALYSE LEERLINGEN
PROGNOSES

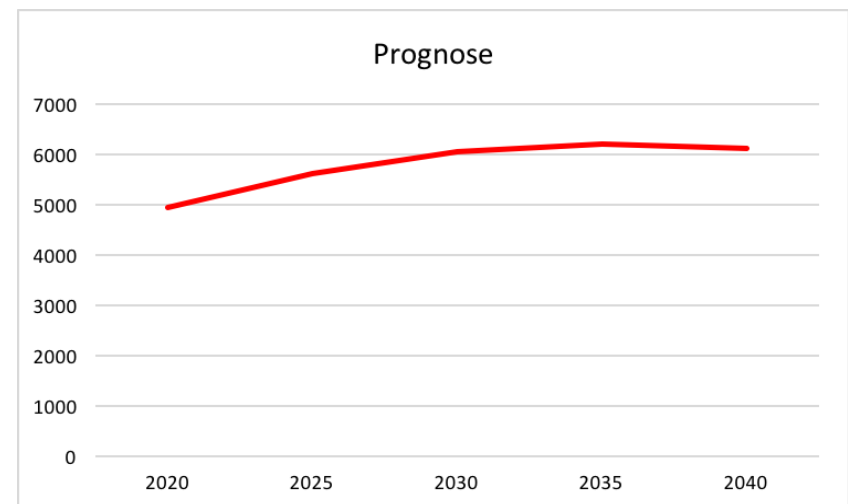
LEERLINGENPROGNOSES

Het verloop van het leerlingenaantal is direct van invloed op de ruimtebehoefte in onderwijsvoorzieningen. Bij een groei van het leerlingenaantal, stijgt ook de ruimtebehoefte aan onderwijsvoorzieningen en vice versa, bij een daling kan er sprake zijn van leegstand. Met het opstellen van leerlingprognoses hebben we inzicht in het verloop van het leerlingenaantal naar de toekomst toe. Met dit inzicht voorspellen we wat dit betekent in toe- en/of afname van ruimtebehoefte voor onderwijshuisvesting. In dit voorliggende DIHPO gaan we uit van de meest actuele leerlingprognoses, opgesteld door Pronexus (maart 2020).

In dit onderdeel brengen we het verloop van het leerlingenaantal in Vijfheerenlanden in beeld. Allereerst in algemene zin voor het Primair Onderwijs (PO), het Voortgezet Onderwijs (VO) en het Speciaal Basis Onderwijs (SBO). Hierbij kijken we naar de ontwikkeling op de korte termijn (2020 – 2025) en naar de lange termijn (2020 – 2040). Vervolgens zoomen we in op wat de leerlingprognoses betekenen voor de ontwikkeling van onderwijshuisvesting op wijkniveau.

LEERLINGENAANTALLEN PO

In het Primair Onderwijs is de komende periode sprake van een toename van het aantal leerlingen. Het aantal leerlingen stijgt van 4.955 leerlingen in 2020 naar 6.130 leerlingen in 2040. Dit is een forse toename van 25% die met name plaatsheeft in de periode 2020 – 2035. Deze toename van het leerlingenaantal is mede gerelateerd aan de ontwikkelingen in nieuwbouw gebieden zoals Hoef en Haag in Vianen en Broekgraaf in Leerdam-West. Vanaf 2035 zien we dat het aantal stabiliseert en daarna licht afneemt. Er is sprake van een geleidelijke groei in een periode van 15 jaren naar een piek.

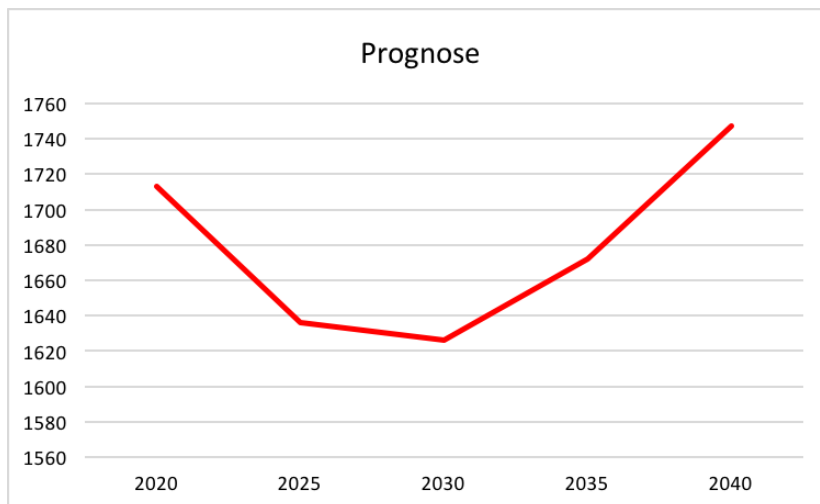

ANALYSE LEERLINGENPROGNOSES

LEERLINGENAANTALLEN VO

In het Voortgezet Onderwijs is op korte termijn sprake van een lichte afname van het aantal leerlingen en op langere termijn weer een lichte toename. Het aantal leerlingen daalt van 1.713 leerlingen in 2020 naar 1.636 leerlingen in 2025. Dit is een afname van 4,5% op korte termijn. Op langere termijn is er weer sprake van een lichte toename naar 1.747 leerlingen in 2040.

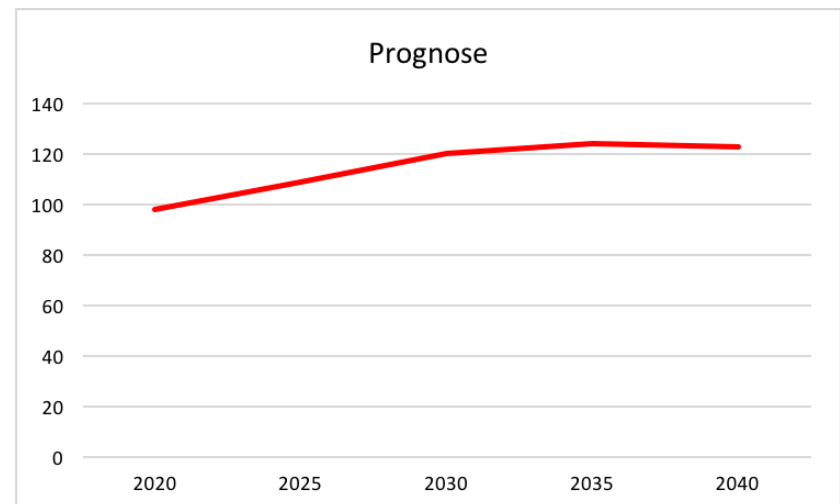
Over het algemeen is er sprake van een stabiele situatie in het VO. Dit in tegenstelling tot de ontwikkelingen in het PO, waar de komende periode sprake is van een forse toename van het aantal leerlingen. Deze piek werkt na deze periode door in het VO, dit aangezien de piek van leerlingen zich na het PO zal overgaan naar het VO.

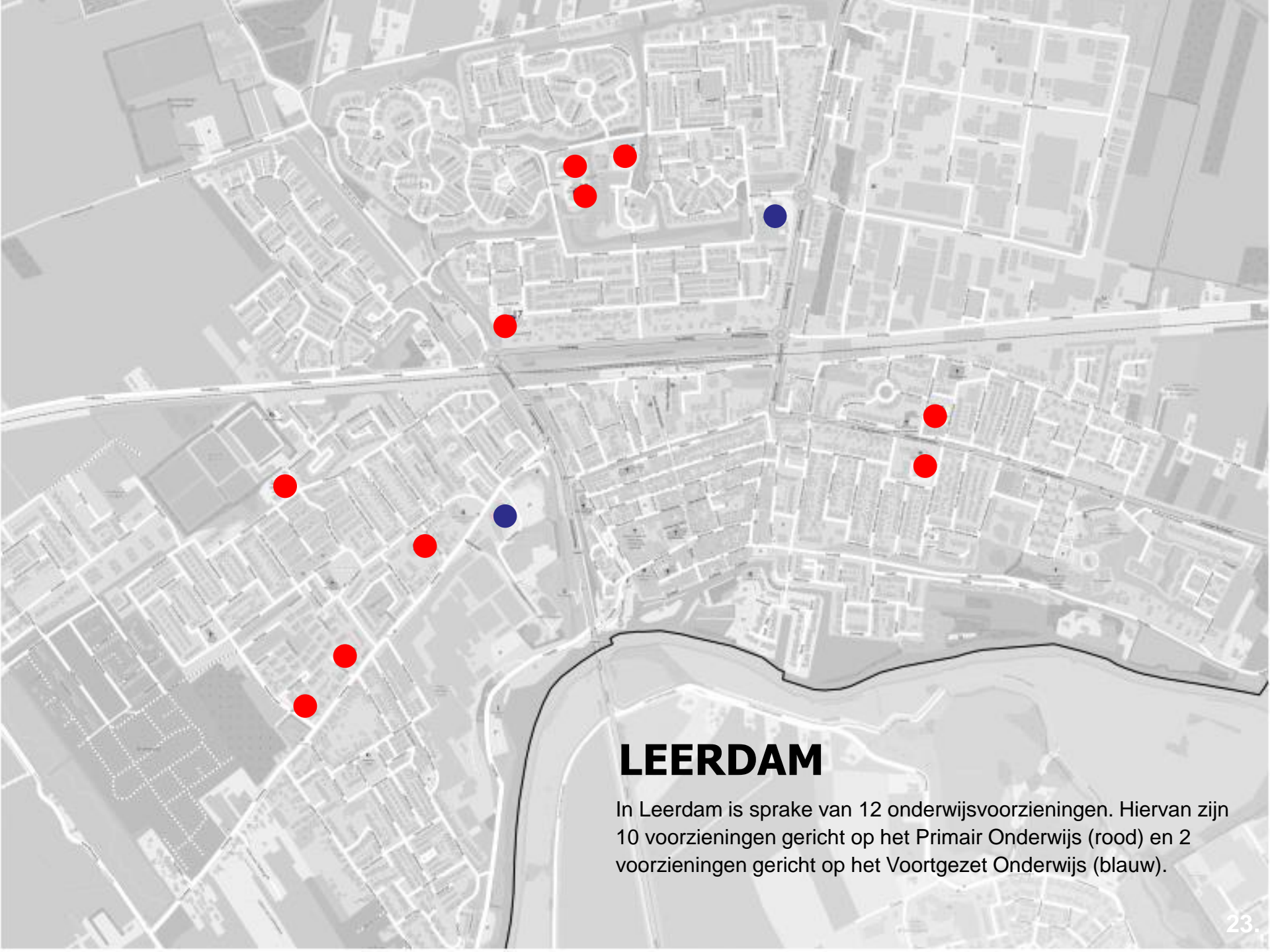

LEERLINGENAANTALLEN SBO

In het Speciaal Basisonderwijs is er sprake van een toename van het leerlingenaantal. Het leerlingenaantal groeit van in totaal 98 leerlingen in 2020 naar in totaal 123 leerlingen in 2040. Dit is een toename van 25,5%.

De procentuele toename van het aantal leerlingen in het SBO is vergelijkbaar met de procentuele toename in het PO. Dit komt doordat het aantal kinderen met de basisschoolleeftijd in Vijfheerenlanden in algemene zin groeit, vanwege nieuwbouwwontwikkelingen. En dit heeft ook een effect op het aandeel leerlingen dat een beroep doet op SBO.

LEERDAM

In Leerdam is sprake van 12 onderwijsvoorzieningen. Hiervan zijn 10 voorzieningen gericht op het Primair Onderwijs (rood) en 2 voorzieningen gericht op het Voortgezet Onderwijs (blauw).

CENTRUM, OOST

In dit gebied zijn de twee scholen Juliana (LOGOS) en de Hobbitstee (O2A5) gesitueerd. Op beide scholen is het leerlingenaantal zowel op korte als lange termijn stabiel. Bij de Julianaschool is sprake van ondercapaciteit in de huisvesting.

WEST, OOSTWIJK EN BROEKGRAAF

In dit gebied zijn de vier scholen de Klim Op (LOGOS), de Wilgenhoek (O2A5), het Mozaïek (O2A5) en El Boukhari (Simon) gesitueerd. Ook worden de voorbereidingen getroffen voor het realiseren van een nieuwbouw brede school in de nieuwe wijk Broekgraaf. Deze nieuwe onderwijsvoorziening zal huisvesting bieden aan PCBS Klim Op en IKC 't Kristal (voorheen de Wilgenhoek) én aan de nieuwe aanwas van leerlingen uit de wijk Broekgraaf. Het huidige pand van PCBS Klim Op maakt onderdeel uit van het plangebied Broekgraaf. De huidige locatie van PCBS Klim Op als onderwijsvoorziening komt te vervallen zodra de nieuwbouw BS Broekgraaf is opgeleverd. Het pand van De Wilgenhoek blijft na oplevering van BS Broekgraaf functioneren als onderwijsvoorziening voor IBS El Boukhari. IBS El Boukhari verhuist van de huidige locatie aan de Populierstraat 2 naar de locatie aan de Tiendweg 11a. OBS het Mozaïek zal gehuisvest blijven in de huidige locatie op de locatie aan de Tiendweg 90. Dit betekent

Scholen	2020	2025	2040
Julianaschool Bouwjaar 2011 (1.137 m2)	210 II (1.256 m2)	200 II (1.206 m2)	217 II (1.292 m2)
Hobbitstee Bouwjaar 2007 (1.260 m2)	209 II (1.251 m2)	193 II (1.171 m2)	212 II (1.266 m2)

Scholen	2020	2025	2040
Klim Op Bouwjaar 1960 (1.309 m2)	120 II (804 m2)	157 II (990 m2)	175 II (1.080 m2)
De Wilgenhoek Bouwjaar 2000 (1.285 m2)	185 II (1.131 m2)	245 II (1.432 m2)	273 II (1.573 m2)
Het Mozaïek Bouwjaar 1928 (1.236 m2)	131 II (940 m2)	143 II (1.009 m2)	154 II (1.072 m2)
El Boukhari Bouwjaar 1929 (1.322 m2)	187 II (1.156 m2)	204 II (1.243 m2)	224 II (1.347 m2)

dat er op termijn in dit gebied in totaal drie locaties PO zijn (Klim Op/Wilgenhoek Mozaïek en El Boukhari). De leerlingprognoses laten zien dat het leerlingenaantal uit West en Oostwijk fors toeneemt door de aanwas in de wijk Broekgraaf.

NOORD

In dit gebied zijn vier scholen gesitueerd: Koningin Wilhelmina (LOGOS), Floris Radewijnsz (Skor), De Sterrenkijker (O2A5) en de Calvijnschool (Reformatorisch onderwijs). Het voormalige schoolgebouw van de Wilgenhoek aan de Parallelweg wordt aanvullend op deze voorzieningen gebruikt als tijdelijke school tijdens het aanpassen van de schoolgebouwen. Over het algemeen is het verloop van het aantal leerlingen bij de scholen in dit gebied stabiel. Een aandachtspunt is de toename bij de Calvijnschool. Gezien de (boven)lokale functie is het voedingsgebied van waaruit leerlingen deze school bezoeken groter dan de wijk. Zowel op korte als lange termijn zorgt dit voor knelpunten in de ruimtecapaciteit.

De Sterrenkijker heeft in totaal een ruimtecapaciteit van 1.141 m², hiervan wordt circa 147 m² ingezet ten behoeve van de talentenlokalen dat als campus wordt gebruikt en 114 m² voor SKCN. Dit betekent dat de overcapaciteit minder groot is. Daarnaast is er bij de Floris Radewijnsz sprake van forse overcapaciteit, hier is ook een lokaal ingericht als talentlokaal voor de campus en wordt de overige ruimte ingezet voor het onderwijs.

In de tabel hiernaast is te zien dat er sprake is van voldoende ruimtecapaciteit in het totale gebied om de ruimtebehoefte op te vangen.

In 2018 heeft een levensduur verlengende renovatie plaatsgevonden bij OBS de Sterrenkijker. Net zoals in 2020 levensduur verlengende renovatie plaatsheeft bij de Koningin Wilhelminaschool, hierbij zijn nadrukkelijk ook duurzaamheidsambities in meegenomen.

Scholen	2020	2025	2040
Wilhelmina Bouwjaar 1976 (1.311 m ²)	199 II (1.201 m ²)	194 II (1.176 m ²)	209 II (1.251 m ²)
Foris Radewijnsz Bouwjaar 1979 (1.493 m ²)	123 II (819 m ²)	116 II (783 m ²)	125 II (829 m ²)
De Sterrenkijker Bouwjaar 1976 (866 m ²)	74 II (590 m ²)	71 II 575 m ²	76 II (602 m ²)
Calvijnschool Bouwjaar 1968 (1.825 m ²)	326 II (1.840 m ²)	362 II (2.021 m ²)	405 II (2.227 m ²)

Capaciteit	2020	2025	2040
Totaal beschikbaar	5.770 m ²	5.770 m ²	5.770 m ²
Totaal benodigd	4.450 m ²	4.555 m ²	4.909 m ²
Verschil (over)	1.320 m ²	1.215 m ²	861 m ²

VOORTGEZET ONDERWIJS

In de kern Leerdam zijn ook twee locaties voor het Voortgezet Onderwijs aanwezig, beiden betreffen het Heerenlanden College bestaande uit een hoofdlocatie in Noord en een nevenlocatie in West. De hoofdlocatie is het Heerenlanden, een christelijke school voor mavo, havo, vwo en tto. De nevenlocatie is De Joost, school voor vmbo, Basisberoepsgerichte en Kaderberoepsgerichte leerweg.

Voor beide locaties is het verloop van het aantal leerlingen stabiel, de ruimtebehoefte er is geen sprake van een stijging of daling. Wel is er bij beide VO scholen sprake van dusdanige overcapaciteit in ruimte. Met name bij De Joost is er sprake van forse overcapaciteit.

Scholen	2020	2025	2040
Heerenlanden College hoofdlocatie (6.225 m ²)	878 II (5.303 m ²)	827 II (4.994 m ²)	855 II (5.163 m ²)
De Joost nevenlocatie (3.098 m ²)	189 II (1.763 m ²)	178 II (1.659 m ²)	187 II (1.743 m ²)

KEDICHEM

In dit gebied is één school de Sterrenkijker (OZA5) gesitueerd. Dit is een nevenvestiging van OBS de Sterrenkijker in Leerdam. Er is sprake van een stabiel leerlingenaantal. De ruimtecapaciteit is voldoende. Gezien het een nevenvestiging betreft komt de school niet in problemen vanwege de instandhoudingsnorm.

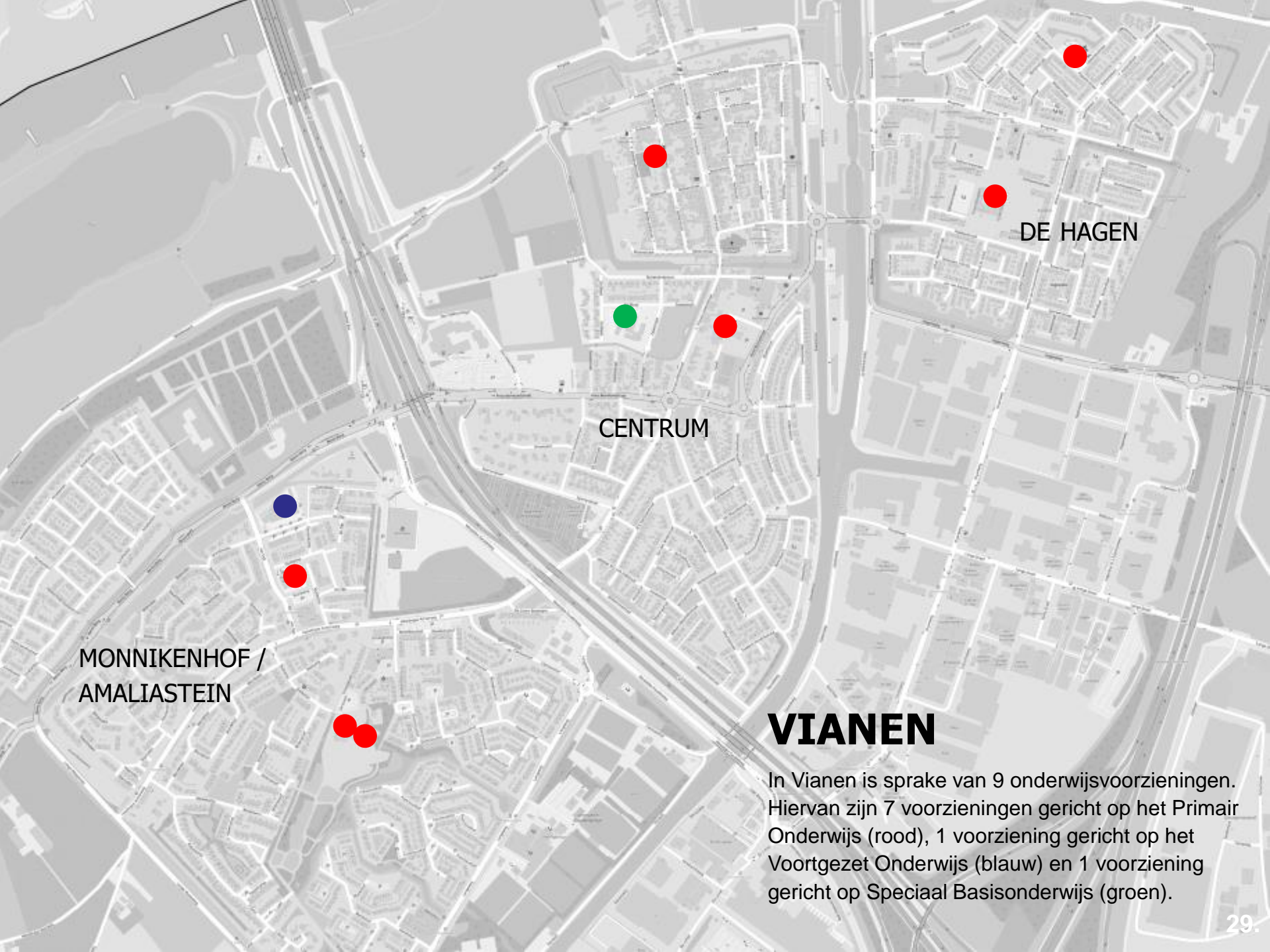
Scholen	2020	2025	2040
De Sterrenkijker Bouwjaar 1975 (653 m2)	54 II (472 m2)	45 II (426 m2)	49 II (446 m2)

SCHOONREWOERD

In dit gebied is de Noachschool (TriVia) gesitueerd. Er is sprake van een toename van het aantal leerlingen. Op korte termijn stijgt het aantal van 173 leerlingen in 2020 naar 189 leerlingen in 2025 en op langere termijn naar 207 leerlingen in 2040. Deze stijging levert op korte termijn knelpunten op in de ruimtecapaciteit. Op dit moment wordt met huisvesting voor de kinderopvang / peuterspeelzaal van SKCN uitgeweken naar het nabijgelegen gebouw van de voormalige Regenboogschool. In de huisvestingsagenda pakken we dit huisvestingsknelpunt op.

Scholen	2020	2025	2040
Noachschool Bouwjaar 2017 (904 m2)	173 II (1.070 m2)	189 II (1.151 m2)	207 II (1.241 m2)

MONNIKENHOF /
AMALIASTEIN

CENTRUM

DE HAGEN

VIANEN

In Vianen is sprake van 9 onderwijsvoorzieningen. Hiervan zijn 7 voorzieningen gericht op het Primair Onderwijs (rood), 1 voorziening gericht op het Voortgezet Onderwijs (blauw) en 1 voorziening gericht op Speciaal Basisonderwijs (groen).

CENTRUM

In dit gebied zijn de drie scholen gesitueerd: De Rank (Fluenta), Egbertusschool (Trinamiek) en SBO de Brug (Fluenta).

Bij De Rank is op korte termijn sprake van een terugloop van het aantal leerlingen, deze terugloop houdt verband met de ontwikkeling van de nieuwbouw in Hoef en Haag. Op dit moment zijn er circa 50 leerlingen uit Hoef en Haag die zich hebben aangemeld bij bestaande scholen zoals de Rank. Dit vanwege het nog ontbreken van een school in Hoef en Haag. Met oplevering van de nieuwbouw onderwijsvoorziening in Hoef en Haag (naar verwachting 2021) nemen de aanmeldingen bij de Rank af, dit is zichtbaar in het leerlingverloop op korte termijn. Op lange termijn is sprake van een groei.

Gezien de onzekerheid van leerlingengroei in dit nieuw te ontwikkelen gebied blijven we in afstemming met de schoolbesturen om deze ontwikkelingen te monitoren zodat we tijdig en passend hierop kunnen anticiperen.

De Egbertusschool kent een lichte stijging van het aantal leerlingen. Deze stijging is losgekoppeld van de leerlingenaantallen die zijn toegerekend aan LEEF, welke als dislocatie van de Egbertusschool gehuisvest wordt in de nieuwbouw in Hoef en Haag.

Scholen	2020	2025	2040
De Rank Bouwjaar 1977 (1.583 m2)	299 II (1.704 m2)	237 II (1.392 m2)	294 II (1.679 m2)
Egbertusschool Bouwjaar 1971 (843 m2)	146 II (934 m2)	160 II (1.079 m2)	201 II (1.228 m2)
SBO de Brug Bouwjaar 2008 (1.090 m2)	98 II (970 m2)	109 II (1.051 m2)	123 II (1.154 m2)

Hier zijn op korte termijn mogelijk knelpunten in de huisvesting. Een en ander kan ook te maken hebben met de nieuwe voorziening, daarom blijven we ook hier in nauwe afstemming met het schoolbestuur de ontwikkelingen te monitoren.

Gezien de leeftijd van het gebouw van de Egbertusschool maken we een nadere afweging op basis van de gebouwencheck om eventueel nadere keuzes voor het gebouw en eventuele huisvestingsknelpunten te maken.

Bij SBO de Brug is sprake van een lichte stijging van het leerlingenaantal, deze stijging vraagt niet om aanpassingen in de huisvesting. We blijven nauw in afstemming met het schoolbestuur om dit te monitoren.

MONNIKENHOF, AMALIASTEIN

In dit gebied zijn de vier scholen gesitueerd: IKC Werelds (O2A5), De Wegwijzer (Trinamiek), De Voorhof (Fluenta) en het Oosterlicht College (VO) gesitueerd.

Het leerlingenverloop bij deze scholen loopt op korte termijn licht terug en op langere termijn stijgt deze. Op de langere termijn levert dit geen knelpunten in de ruimtecapaciteit.

VOORTGEZET ONDERWIJS

Voor wat betreft de ontwikkeling van het leerlingenaantal in het Voortgezet Onderwijs, in dit geval specifiek bij het Oosterlicht College, zien we dat het leerlingenaantal op lange termijn toeneemt. Die toename sluit aan bij de verwachte toename van het leerlingenaantal in het PO op korte termijn.

Onlangs heeft er een uitbreiding plaatsgevonden bij het Oosterlicht College wat ervoor heeft gezorgd dat de verwachte leerlingengroei op termijn kan worden opgevangen. Los van die ontwikkeling is sprake van een forse overcapaciteit. We gaan in overleg om te bezien hoe de leegstaande ruimten meer multifunctioneel, bijvoorbeeld ten behoeve van gebruik door de wijk of andere functionaliteiten, ingezet kan worden.

Scholen	2020	2025	2040
IKC Werelds Bouwjaar 2009 (1.584 m2)	197 II (1.191 m2)	194 II (1.176 m2)	228 II (1.347 m2)
De Wegwijzer* Bouwjaar 2019	251 II (1.463 m2)	235 II (1.382 m2)	274 II (1.578 m2)
De Voorhof* Bouwjaar 2019	255 II (1.483 m2)	242 II (1.417 m2)	281 II (1.613 m2)

* De Wegwijzer en De Voorhof hebben samen een ruimtecapaciteit van 3.295 m2 BVO

Scholen	2020	2025	2040
Oosterlicht College Bouwjaar 2000 (6.462 m2)	646 II (4.710 m2)	631 II (4.600 m2)	705 II (5.104 m2)

DE HAGEN

In dit gebied zijn de twee scholen De Ark (Fluenta) en Tijn Uilenspiegel (O2A5) gesitueerd.

Bij De Ark is sprake van een toename van het aantal leerlingen, op lange termijn zorgt dit naar verwachting voor knelpunten in de ruimtecapaciteit. Gezien de leeftijd van het gebouw van de Ark wordt ook nader bekeken wat hiervoor nodig is waarbij ook gekeken wordt naar mogelijkheden tot gezamenlijke huisvesting met Tijn Uilenspiegel bij de Prenter. Hiervoor wordt nader onderzoek gedaan.

Tijn Uilenspiegel is gehuisvest in de Prenter en heeft een redelijk stabiel leerlingenverloop. Meester Vos is een nevenvestiging van Tijn Uilenspiegel, dus het leerlingenaantal van beide scholen is voldoende en Tijn Uilenspiegel valt daarom niet onder de instandhoudingsnorm.

School	2020	2025	2040
De Ark Bouwjaar 1973 (1.019 m ²)	129 II (852 m ²)	152 II (968 m ²)	174 II (1.079 m ²)
Tijn Uilenspiegel Bouwjaar 2014 (860 m ²)	73 II (591 m ²)	61 II (527 m ²)	69 II (569 m ²)

HOEF EN HAAG

In dit gebied is sprake van een nieuw te realiseren onderwijsvoorziening aan de Brink. In deze onderwijsvoorziening worden twee scholen gehuisvest, te weten het Avontuur (Fluenta) en Leef (dislocatie Egbertusschool, Trinamiek). Deze nieuwbouw voorziening wordt gebouwd voor 300 leerlingen. Hiernaast is er ook een kinderopvang en BSO inclusief in pandige gymzaal.

School	2020	2025	2040
Het Avontuur	5 II (225 m2)	210 II (1.256 m2)	208 II (1.246 m2)
Leef	7 II (235 m2)	140 II (926 m2)	139 II (921 m2)

HAGESTEIN

In het gebied Hagestein is op dit moment sprake van reeds aanwezige onderwijsvoorzieningen en worden er de komende periode nieuwbouw onderwijsvoorzieningen gerealiseerd voor Meester Vos (nevenvestiging Tijn Uilenspiegel, O2A5) en Het Talent (dislocatie Heredium, TriVia). Voor de huidige Meester Vos school geldt dat deze niet meer geschikt is voor huisvesting van onderwijs vanwege de verouderde staat van het gebouw. We gaan uit van 250 leerlingen.

School	2020	2025	2040
Meester Vos	127 II (839 m2)	188 II (1.146 m2)	197 II (1.201 m2)
Het Talent	12 II (260 m2)	36 II (381 m2)	37 II (386 m2)

36 38

27 37

EVERDINGEN

In dit gebied is RKBS De Regenboog (Trinamiek) gesitueerd. De Regenboog heeft te maken met een toename van het aantal leerlingen. Er is sprake van een stijging van het leerlingenaantal. Er is voldoende ruimtescapaciteit om deze groei op te vangen.

School	2020	2025	2040
De Regenboog Bouwjaar 1978 (860 m ²)	58 II (492 m ²)	68 II (542 m ²)	80 II (602 m ²)

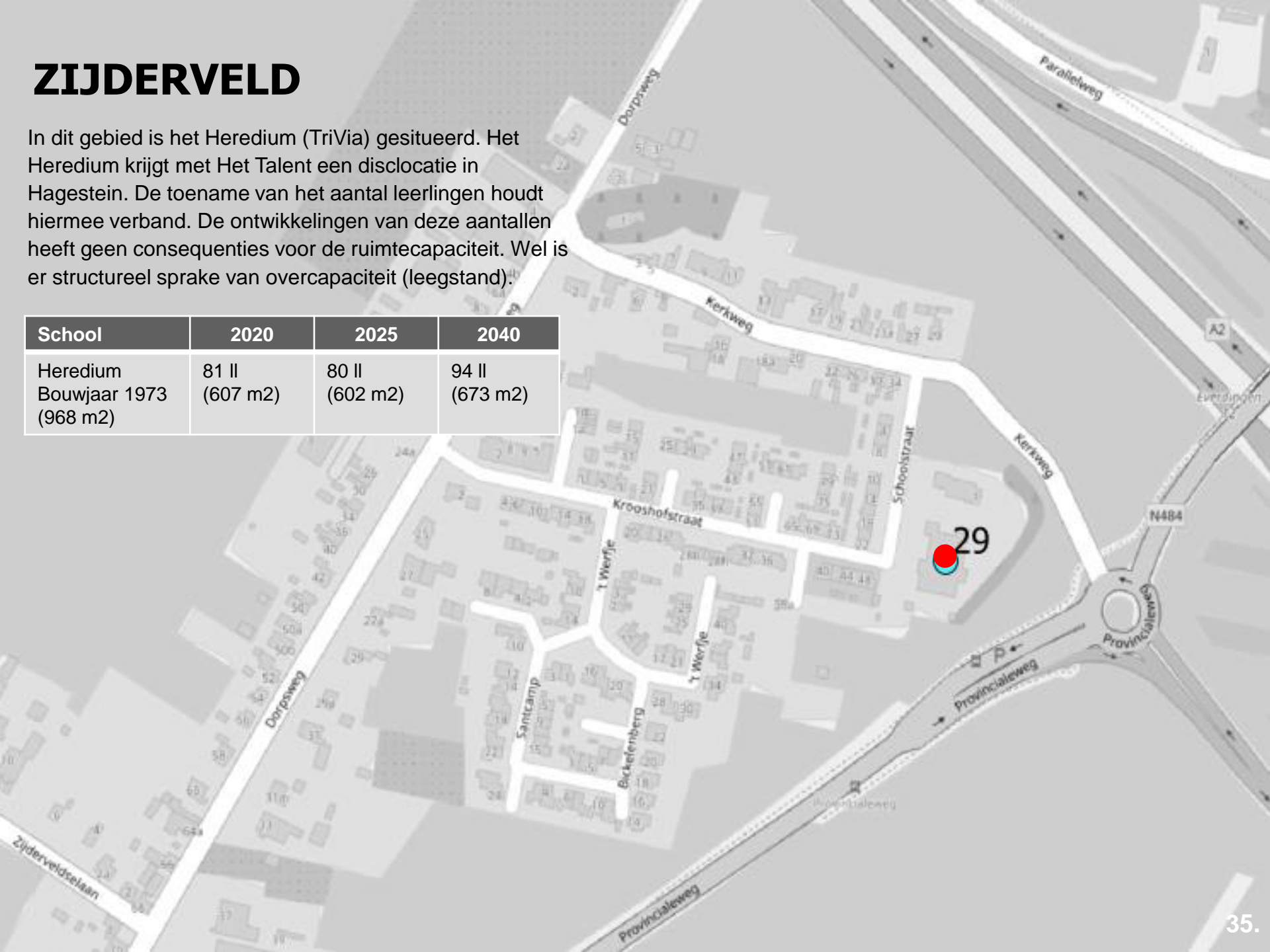

10

ZIJDERVELD

In dit gebied is het Heredium (TriVia) gesitueerd. Het Heredium krijgt met Het Talent een dislocatie in Hagestein. De toename van het aantal leerlingen houdt hiermee verband. De ontwikkelingen van deze aantallen heeft geen consequenties voor de ruimtecapaciteit. Wel is er structureel sprake van overcapaciteit (leegstand).

School	2020	2025	2040
Heredium Bouwjaar 1973 (968 m2)	81 II (607 m2)	80 II (602 m2)	94 II (673 m2)

LEERBROEK

In dit gebied is één school de Eben-Haëzer (Vereniging Eben-Haëzer voor Christelijke Onderwijs Leerbroek) gesitueerd. In Leerbroek wordt een nieuwbouw voorziening gerealiseerd voor Basisschool de Eben Haëzer. Het leerlingenverloop is op basis van de prognoses stabiel.

School	2020	2025	2040
De EbenHaëzer Bouwjaar 2021	200 II (1.206 m2)	205 II (1.231 m2)	222 II (1.317 m2)

MEERKERK

In dit gebied zijn twee scholen gesitueerd: de Springplank (O2A5) en de Rank (TriVia). Op korte termijn stijgt het aantal leerlingen bij De Rank aanzienlijk. Gezien de huisvestingsknelpunten die dit oplevert bij de Rank én gezien de leeftijd van het gebouw is het van belang om op korte termijn een afweging te maken voor dit gebouw. Bij de Springplank is sprake van een lichte toename van het aantal leerlingen, hieruit blijkt geen knelpunt in de huisvesting en ook gezien de leeftijd van het gebouw geen noodzaak tot vernieuwing. SKCN is partner bij beide scholen en wenst in nabijheid gehuisvest te worden. Deze ontwikkeling maakt onderdeel uit van de huisvestingsagenda.

School	2020	2025	2040
De Springplank Bouwjaar 1990 (1.036 m2)	121 II (827 m2)	135 II (900 m2)	141 II (931 m2)
De Rank Bouwjaar 1976 (1.452 m2)	247 II (1.442 m2)	298 II (1.699 m2)	305 II (1.734 m2)

HEI- EN BOEICOP

In dit gebied is één school de School met de Bijbel (TriVia) gesitueerd. Het leerlingenaantal is op basis van de prognoses zowel op korte als lange termijn stabiel.

School	2020	2025	2040
SMDB Bouwjaar 2008 (982 m ²)	87 II (638 m ²)	85 II (628 m ²)	80 II (602 m ²)

AMEIDE

In dit gebied zijn de twee scholen de Kandelaar (TriVia) en De Vlindertuin (O2A5) gehuisvest in Brede School het Liesveld. Met name bij de Kandelaar is er op korte termijn sprake van een forse toename van het leerlingenaantal. De ruimtecapaciteit van de scholen gezamenlijk wordt op korte termijn (vanaf 2025) een knelpunt. Naast ruimte voor onderwijs is in de Brede School ook ruimte voor bibliotheek en kinderopvang. In gesprek met beide scholen en de partners in het gebouw wordt nader bekeken hoe deze knelpunten opgelost kunnen worden, hierbij wordt nadrukkelijk gekeken naar multifunctioneel gebruik en andere oplossingen.

School	2020	2025	2040
De Kandelaar *	252 II (1.468 m ²)	317 II (1.795 m ²)	316 II (1.789 m ²)
De Vlindertuin (2.185 m ²)	77 II (587 m ²)	81 II (607 m ²)	80 II (602 m ²)

* Samen onderwijs 2.185 m² BVO

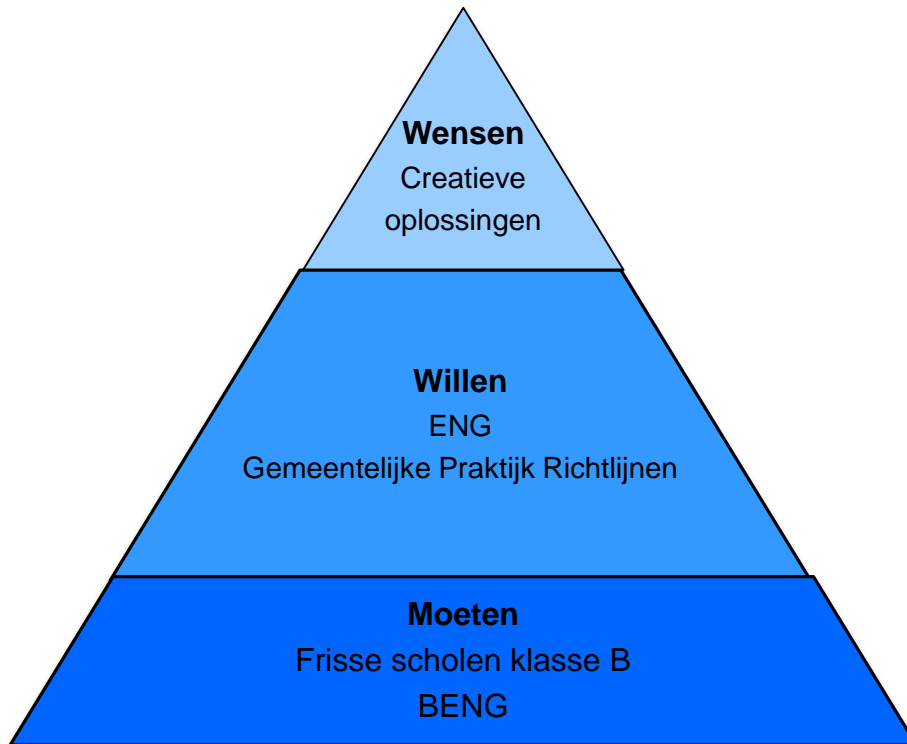
LEXMOND

In dit gebied zijn de twee scholen gesitueerd: Prinses Wilhelmina (O2A5) en Het Kompas (TriVia). Het leerlingenverloop bij Prinses Wilhelmina is stabiel. Het leerlingenaantal bij Het Kompas stijgt op korte termijn. Aangezien beide scholen dicht bij elkaar zijn gesitueerd kan de groei van het Kompas opgevangen worden in de ruimtecapaciteit van Prinses Wilhelmina.

School	2020	2025	2040
Wilhelmina Bouwjaar 2008 (871 m ²)	77 II (588 m ²)	77II (588 m ²)	77 II (588m ²)
Het Kompas Bouwjaar 1978 (965 m ²)	160 II (1.005 m ²)	185 II (1.131 m ²)	183 II (1.120 m ²)

DEEL III
DUURZAAMHEID EN
LEVENSDUUR VERLENGENDE
RENOVATIE

MOETEN

Vanaf 1 januari 2021 **moeten** alle vergunningaanvragen voor nieuwbouw onderwijsvoorzieningen voldoen aan de eisen van BENG (Bijna Energieneutrale Gebouwen) en Frisse scholen Klasse B. Op basis van het beleidskader in dit plan kiezen we voor een hoger ambitieniveau bij nieuw te realiseren onderwijsvoorzieningen dan het wettelijke verplichte BENG-niveau.

Dit met de verwachting dat op afzienbare termijn sprake is van ENG-niveau. We kiezen daarom voor het ambitieniveau van ENG bij nieuwbouw en vallen enkel onderbouwd terug op de wettelijke basiseisen van BENG. Daarnaast wordt bij nieuwbouw wel gestreefd naar Frisse Scholen Klasse B als kwaliteitsniveau voor het binnenklimaat.

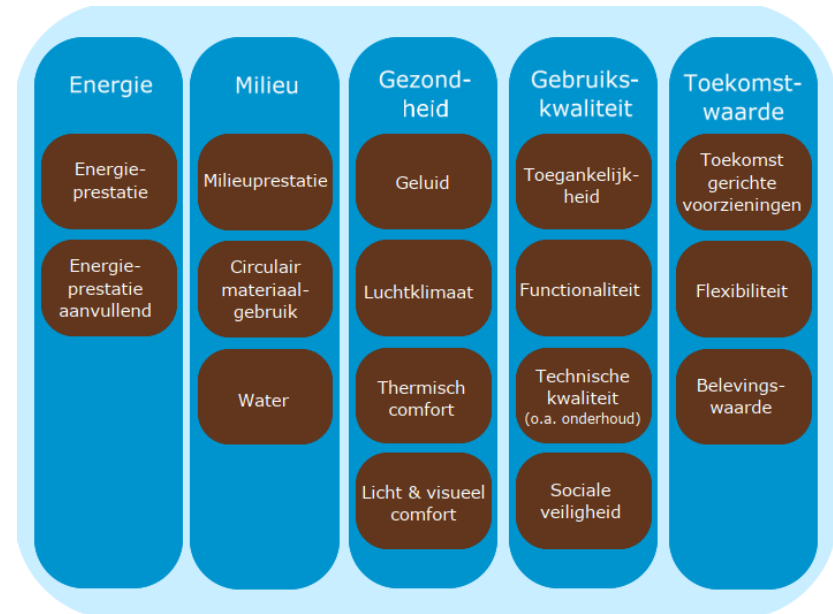
WILLEN

Bij nieuwbouw van onderwijsvoorzieningen **streven** we naar het ambitieniveau van Energieneutrale Gebouwen (ENG). Dit doen we vanuit de gedachte 'total cost of ownership' waarbij de levenscyclus van het gebouw centraal staat en investeringen in het gebouw zo vroeg mogelijk in de levenscyclus (bij aanvang) worden gedaan zodat deze kosten optimaal renderen gedurende de gebruiksperiode. Concreet betekent dit dat de investeringen in het behalen van ENG-niveau plaatsvinden onder de voorwaarde van cofinanciering door schoolbesturen en - wanneer aan de orde – kinderopvang. Dit vanwege het feit dat de verantwoordelijkheid voor het op termijn voldoen aan de ENG-eisen (bijv. bij groot onderhoud na 20 jaren) naar verwachting bij het schoolbestuur komt te liggen. Hiernaast is het eenvoudiger om bij start deze investeringen te doen dan tussentijds bij groot onderhoud. Temeer ook gezien de voordelen

hiervan in de gebruikskwaliteit over een langere periode kunnen worden benut. Cofinanciering is ook aan de orde vanwege het te verwachte rendement van deze investeringen bij het gebruik van het gebouw. Wat voor een groot deel bij de gebruikers terecht komt. Wanneer partijen op gegronde argumenten niet komen tot een gezamenlijke investering in ENG-niveau wijken we af van deze ambities. Dit uitgangspunt krijgt een plek in de nieuwbouwprojecten die we de komende periode gaan aanpakken.

De hoogte van de cofinanciering berekenen we als volgt: het betreft een cofinanciering van het financiële verschil tussen BENG-niveau en ENG-niveau van de investeringssom. Gezien de looptijd van de investering over 40 jaren (gebruikscyclus scholen) en de verwachting dat op termijn bij het uitvoeren van groot onderhoud de ENG-eisen aan de orde zullen zijn (na 20 of na 40 jaren). En gezien de gebruiksvoordelen die behaald kunnen worden door vanaf start te financieren in het gebouw i.p.v. tussentijds. Hanteren we een financiering van 66,6% door de gemeente en 33,3% door de schoolbesturen.

Het verschil tussen BENG en ENG betreft in financiële zin circa € 100,- per m2 BVO. Dit betekent dat we rekenen met een duurzaamheidstoelage van 66,66 euro per m2 voor gemeente en 33,3 euro per m2 voor het schoolbestuur (zie bijlage 1, pagina 59)

Duurzaamheid richtlijnen

Duurzaamheid gaat niet enkel over bouwkundige aanpassingen, maar is breder dan dat. Op landelijk niveau zijn hiervoor gemeentelijke praktijk richtlijnen geformuleerd die ons hierbij helpen (zie figuur).

De thema's uit bovenstaande figuur betreffen **energie, milieu, gezondheid, gebruikskwaliteit en toekomstwaarde**. Deze thema's zijn van belang om duurzaamheid een plek te geven in, op of aan onderwijsgebouwen.

We stimuleren daarom meer groene daken (isolerend en wateropvang), meer zonnepanelen, meer uitgaan van renovatie en vernieuwbouw in plaats van sloop en nieuwbouw, langzame verkeersroutes, slimme ontsluiting en laagdrempelige toegang. Ook bewustwording van duurzame toepassingen in het gebouw door educatieve projecten is interessant. Ook kan er architectonisch in het ontwerp meer duurzame benadering van een gebouw gecreëerd worden.

WENSEN

Aanvullend gaan we op zoek naar alternatieve duurzaamheidsmaatregelen die aanvullend op bouwkundige en constructieve aanpassingen kunnen plaatsvinden. Dit biedt ook kansen voor bestaande gebouwen waar geen sprake is van nieuwbouw of levensduurverlengende renovatie. Juist daar willen we kansen pakken om duurzaamheid een plek te geven. Zowel in zichtbare elementen in, op of aan het gebouw, of in de omgeving van het gebouw alsook in educatieve zin en bewustwording.

Om dit uit te rollen doe we een groot beroep op de innovatievermogen en creativiteit van lokale partners waaronder scholen, kinderopvang, maar ook ondernemers, studenten en maatschappelijke partners. Een aantal voorbeelden hiervan zien we al voorbij komen, ter inspiratie in de colofon hiernaast.

Voorbeelden van duurzaamheidsmaatregelen

- ✓ Grijs water
- ✓ Cradle to cradle
- ✓ Meer groen: tiny forests op de schoolpleinen, groene daken van fietsstallingen en platte daken
- ✓ Bewustzijnsverandering vanuit kinderen en ouders, komen met voorbeelden
- ✓ Buurtbijeekomsten. Architect gaat in gesprek met kinderen en buurtbewoners
- ✓ Kleding inleveren voor isolatie van het gebouw
- ✓ Flexibel en modulair bouwen
- ✓ Duurzaam onderwijsfonds
- ✓ Hackatons of challenges voor duurzaamheid
- ✓ ....

LANDELIJKE ONTWIKKELINGEN

Op landelijk niveau is een wetswijziging aangekondigd op basis waarvan onder meer renovatie als voorziening in de onderwijshuisvesting aangemerkt zou worden. Op dit moment is dat niet het geval en is in feite renovatie niet ingeregeld in het lokale huisvestingsprogramma voor onderwijs.

LOKALE INVULLING

Zoals aangegeven in het strategisch beleidskader van dit plan geven we de voorkeur aan duurzaam gebruik van onderwijsvoorzieningen, dit doen we als onderwijs, gemeente en kinderopvang gezamenlijk vanuit de gedachtegang van 'total cost of ownership'. Dit betekent ook dat renovatie, en met name levensduurverlengende renovatie een middel is die we gezamenlijk onderschrijven.

Als leidraad bij het voeren van het gesprek, en het maken van een keuze tussen nieuwbouw of renovatie, gebruiken we het specifiek daarvoor ontwikkelde afwegingskader voor renovatie of nieuwbouw van de PO-raad, VO-raad en de VNG. Dit afwegingskader is in te vullen via een digitale vragenlijst, te vinden via:

<https://www.poraad.nl/ledenondersteuning/toolboxen/huisvesting/renovatie-of-nieuwbouw>

HOE MAKEN WE DE AFWEGING

Bij het maken van deze afweging kijken we expliciet naar de volgende aspecten in het geval er sprake kan zijn van levensduurverlengende renovatie:

- Wanneer het gebouw in theorie ten minste 25 jaren langer in gebruik kan blijven, dan wanneer de ingreep niet getroffen zou worden.
- De investering per m² BVO is maximaal 50% van de kosten van nieuwbouw per m² BVO op basis van de actuele normbedragen onderwijshuisvesting.
- De volgende aspecten in het afwegingskader zijn doorslaggevend: investeringskosten, duurzaamheid, toegankelijkheid, sociale cohesie / leefbaarheid en technisch.

FINANCIEEL

Wanneer op basis van het afwegingskader gekozen wordt voor levensduurverlengende renovatie hanteren we een bekostigingssystematiek op basis van maatwerk per onderwijsvoorziening, met een heldere verdeling gebaseerd op de verantwoordelijkheden tussen gemeente en schoolbesturen.

A top-down view of a wooden desk. In the center, a person's hands are holding an open agenda. The left page shows the date '28' and the right page shows '29'. Both pages are filled with various colored sticky notes (yellow, pink, green, blue) and handwritten notes. To the left of the agenda is a wooden pencil holder containing several pens and pencils. Above the agenda is a wooden tape dispenser. In the background, a silver laptop is open, and a smartphone is visible on the right. The overall scene suggests a productive workspace.

DEEL IV
HUISVESTINGSAGENDA
2020 - 2024

LEVENSDUUR VERLENGENDE RENOVATIE WILHELMINA

PROGRAMMA

Bij de Koningin Wilhelminaschool is sprake van levensduur verlengende renovatie. Naast de renovatie van het gebouw an sich is hierbij ook nadrukkelijk aandacht voor het treffen van maatregelen op het gebied van duurzaamheid. Op deze manier kan gekomen worden tot een langere levensduur van het bestaande gebouw en worden kansen verzilverd voor meer duurzaam gebruik.

FINANCIERINGSOPGAVE

Het betreft een financieringsopgave van in totaal € 1.690.000,- voor de totale renovatie inclusief duurzaamheidsaspecten. Het uitgangspunt dat we hanteren bij levensduur verlengende renovatie is - zoals uiteengezet op pagina 46 - een verdeling van de financiering van 50% gemeente en 50% schoolbestuur. Met daarbij het aandachtspunt dat er sprake is van een daadwerkelijk langere houdbaarheid van het gebouw.

Van dit totaalbudget is in 2019 reeds een bedrag van € 484.327,24 euro beschikbaar gesteld door de gemeente. Vanwege marktontwikkelingen en vanwege de duurzaamheidsmaatregelen is sprake van een stijging van de kosten. Op basis van de uitgangspunten betekent dit een aanvullend bedrag van € 361.000,- wat de gemeente beschikbaar stelt aan de Koningin Wilhelminaschool. De renovatie vindt plaats in 2020.

ACHTERGROND BREDE SCHOOL MEERKERK

Er is in 2018 een locatiestudie uitgevoerd naar een Brede School in Meerkerk. Dit naar aanleiding van het verzoek van PCPO Trivia en SKCN voor realisatie van een IKC op de locatie van De Rank en het uitvoeren van levensduurverlengende renovatie. De voormalige gemeente Zederik heeft ervoor gekozen een onderzoek uit te laten voeren waarbij naast de hiervoor genoemde partijen ook OBS de Springplank als partij is meegenomen in het onderzoek. Dit om de opgave in een breder perspectief te beschouwen en de haalbaarheid van een Brede School in Meerkerk te onderzoeken. Naast een gezamenlijke visie en het ruimteprogramma voor de nieuwe Brede School zijn een drietal locaties onderzocht qua omvang, functionele inpassing en financiering. Op basis van de inzichten die hieruit naar voren kwamen is een nadere verkenning nodig alvorens over te gaan tot een besluit voor een nieuwbouw Brede School in Meerkerk met de hiervoor genoemde partners.

Bij de Rank is er op korte termijn sprake van knelpunten in de huisvesting gezien de toename van het aantal leerlingen. Aanvullend ook gezien de leeftijd van het gebouw (bouwjaar 1976) valt deze onderwijsvoorziening mogelijk in de categorie voor levensduurverlengende renovatie of vervangende nieuwbouw. Voor OBS de Springplank is geen directe aanleiding vanuit de

onderwijshuisvesting om over te gaan tot (ver)nieuwbouw. Niet qua huisvestingsknelpunten en niet qua leeftijd van het gebouw. In Meerkerk is een vraag naar kinderopvang waarbij SKCN als partner aansluit.

ACTIE VERVOLG

Op basis van het afwegingskader op pagina 46 maken we een versnelde afweging om te komen tot een duidelijke keuze voor de Rank: levensduurverlengende renovatie inclusief uitbreiding vanwege de leerlingengroei en SKCN of het komen tot vervangende nieuwbouw samen met SKCN waarbij ook de samenhang met de Springplank wordt gezocht. Zowel SKCN als de Springplank blijven dus betrokken bij de verdere uitrol van deze opgave. Er wordt hiervoor een onderzoeksbudget opgenomen in de begroting. En er wordt een krediet opgenomen dat aangewend kan worden als bijdrage in de renovatie en uitbreiding of als voorbereidingskrediet voor eventuele nieuwbouw. De huisvestingsknelpunten op korte termijn bij de Rank worden meegenomen in het huisvestingsprogramma 2020.

PROGRAMMA

In de planontwikkeling van het nieuwe dorp Hoef en Haag zijn vier basisscholen voorzien. Deze vier basisscholen worden in twee nieuw te realiseren onderwijsvoorzieningen gehuisvest. Ook buitenschoolse opvang is aanwezig in Hoef en Haag en Hagestein BSO Wijs en Stichting Kinderopvang Vianen (SKV) in THV2 en in de Brink.

De volgende vier basisscholen vinden een plek in het nieuwe dorp Hoef en Haag.

Het Avontuur (Fluenta) is een nieuw te realiseren school en wordt nieuw gehuisvest op de Brink in Hoef en Haag. Voorlopig heeft deze nieuwe school een tijdelijke locatie in Hagestein totdat de school haar intrek neemt op De Brink in Hoef en Haag.

LEEF (Trinamiek) is een dependance van de Egbertusschool in Vianen en wordt samen met het Avontuur gehuisvest in de nieuwe onderwijsvoorziening aan De Brink. Tot dat moment is ook LEEF gehuisvest in tijdelijke huisvesting in Hagestein.

Meester Vos (O2A5) is een bestaande school in Hagestein en gaat zich vestigen in een nieuw te realiseren onderwijsvoorziening in Hagestein.

Het Talent (TriVia) wordt samen met Meester Vos gehuisvest in een nieuwe onderwijsvoorziening in Hagestein. Tot die tijd is Het Talent gehuisvest op een tijdelijke locatie in Hagestein.

INVESTERINGSSOM

In totaal betreft het een investeringsopgave voor twee nieuwbouw onderwijsvoorzieningen.

Nieuwbouw Hoef en Haag

Voor de nieuwbouw kindvoorziening aan de Brink te Hoef en Haag (Het Avontuur en LEEF), inclusief kinderopvang en gymzaal is een investeringskrediet van in totaal € 8.100.000,- beschikbaar gesteld in de gemeentelijke meerjarenbegroting. Aanvullend op dit investeringskrediet is ook een krediet van € 800.000,- beschikbaar gesteld voor de aankoop van grond ten behoeve van de bouw van deze school, kinderopvang en gymzaal. Een deel van deze investeringssom zal gedekt worden vanuit de te ontvangen huurvergoedingen voor het gedeelte van de kinderopvang van Stichting Kinderopvang Vianen en de gymzaal.

Nieuwbouw Hagestein en THV 2

Vanaf 2022 zal Meester Vosschool en Het Talent gehuisvest worden in THV2, waarna de huidige Meester Vos gesloopt wordt. Voor het realiseren van deze tijdelijke onderwijsvoorziening THV2 is een krediet beschikbaar gesteld in de gemeentelijke meerjarenbegroting, ten bedrage van € 4.537.000,-. Voor de realisatie hiervan is grond aangekocht ten bedrage van € 1.417.500,-.

NIEUWBOUW HAGESTEIN / HOEF EN HAAG

NIEUWBOUW HAGESTEIN

Volgend op de THV2 zal op termijn ook nieuwbouw voor Meester Vos en het Talent aan de orde zijn, nabij de huidige locatie in Hagestein. Hierbij gaan we uit van een leerlingenaantal van 250 leerlingen. De investeringsruimte voor deze nieuwbouw kindvoorziening betreft € 4.414.768,- (gebaseerd op prijspeil heden, inclusief indexering tot start bouw en tijdens bouw van 2%).

Gezien de actuele prijsontwikkelingen is het de verwachting dat dit bedrag in realiteit hoger zal uitvallen.

DUURZAAMHEID

Qua duurzaamheid gaan we uit van de gestelde uitgangspunten voor duurzaamheid zoals in dit beleidskader. Dat betekent bouwen op het niveau van ENG-normering onder de voorwaarde dat er sprake is van een cofinanciering vanuit de schoolbesturen. Hiervoor reserveert de gemeente een bedrag van 66,6% van het verschil tussen BENG en ENG als onderdeel van de investeringsom.

PROGRAMMA

De voorbereidingen voor nieuwbouw van basisschool de Eben-Haëzer in Leerbroek zijn in volle gang. Het huidige gebouw heeft de levensduur van 60 jaren bereikt en is onderwijskundig toe aan vernieuwing. De nieuwe te realiseren onderwijsvoorziening is gesitueerd in een nieuw te ontwikkelen woningbouwlocatie aan de Kerkweg. De ontwikkeling van de nieuwbouw Brede School Eben-Haëzer zit in de voorbereidende fase. De verwachting is dat het gebouw in 2024 in gebruik genomen kan worden. In totaal is het uitgangspunt voor permanente huisvesting van 215 leerlingen.

INVESTERINGSSOM

De benodigde investeringsruimte voor de nieuwbouw Eben-Haëzer betreft in totaal € 5.600.000,-. Hiervan is een deel gereserveerd in de meerjarenbegroting van in totaal circa € 1.250.000,-.

DUURZAAMHEID

Qua duurzaamheid gaan we uit van de gestelde uitgangspunten voor duurzaamheid zoals in dit beleidskader. Dat betekent bouwen op het niveau van ENG-normering onder de voorwaarde dat er sprake is van een cofinanciering vanuit de schoolbesturen. Hiervoor reserveert de gemeente een bedrag van 66,6% van het verschil tussen BENG en ENG als onderdeel van de investeringsom.

NIEUWBOUW KIND CENTRUM BROEKGRAAF

PROGRAMMA

Nieuwbouw Kind Centrum Broekgraaf maakt onderdeel uit van het stedenbouwkundig plan Voorzieningencluster Leerdam Sport in de wijk Broekgraaf in Leerdam. Dit plan bestaat uit een integrale gebiedsontwikkeling met de functies sport, onderwijs, voorschoolse voorzieningen en wonen. Specifiek in het gebied rondom de huidige locatie de basisschool De Klim Op, Leerdam Sport en M3. De ontwikkeling van de nieuwbouw Kindcentrum Broekgraaf zit in de voorbereidende fase. De verwachting is dat het gebouw in 2023 in gebruik genomen kan worden door BS de Klim Op (LOGOS), BS de Wilgenhoek (O2A5) en door SKCN met kinderopvang én buitenschoolse opvang. Hiernaast heeft de raad onlangs besloten om in het nieuwbouwplan ook een gymzaal mee te nemen ter vervanging van gymzaal West.

INVESTERINGSSOM

Voor de nieuwbouw Kind Centrum Broekgraaf (Wilgenhoek en Klim Op), inclusief kinderopvang en gymzaal is een investeringskrediet nodig van in totaal € 11.970.000,-. Een deel van deze investeringssom zal gedekt worden vanuit de te ontvangen huurvergoedingen voor het gedeelte van de kinderopvang SKCN en door verhuur van de gymzaal. Hiernaast is sprake van tijdelijke lokalen die op termijn omgezet kunnen worden tot woningen om de tijdelijke piek in leerlingenaantallen op te vangen.

Op het moment dat deze lokalen niet meer nodig zijn voor het onderwijs kunnen deze verhuurd worden als woningen en wordt de investering ook gedekt met verhuuropbrengsten van deze woningen.

DUURZAAMHEID

Qua duurzaamheid gaan we uit van de gestelde uitgangspunten voor duurzaamheid zoals in dit beleidskader. Dat betekent bouwen op het niveau van ENG-normering onder de voorwaarde dat er sprake is van een cofinanciering vanuit de schoolbesturen. Hiervoor reserveert de gemeente een bedrag van 66,6% van het verschil tussen BENG en ENG als onderdeel van de investeringssom.

OVERZICHT GEBOUWEN

STAAT VAN GEBOUWEN

Hiervoor zijn de projecten die de komende periode aan de orde zijn uitgelicht. In dit onderdeel brengen we de status van de gebouwen in beeld aan de hand van het bouwjaar en aanpassingen die hebben plaatsgevonden. Dit inzicht is van belang om te bepalen wanneer een gebouw aan de orde komt voor een voorziening in de onderwijshuisvesting.

In de tabel hiernaast staan de schoolgebouwen die gerealiseerd zijn voor 2000. Bij een groot deel van deze gebouwen is sprake geweest van renovatie of uitbreiding. Een aantal van deze gebouwen zijn onderdeel van de projecten zoals hiervoor beschreven. Zoals de renovatie van de Koningin Wilhelminaschool, de nieuwbouw Eben-Haëzer en de nieuwbouw Klim-Op. El Boukhari wordt op termijn verplaatst naar de locatie aan de tiendweg 11a (waar OBS de Wilgenhoek nu is gehuisvest) en OBS de Sterrenkijker-Noord is gerenoveerd, net zoals het Heerenlanden College.

Hiernaast zijn er bij een aantal scholen knelpunten in de huisvesting vanwege leerlingengroei in combinatie met de leeftijd van het gebouw, zoals bij de Calvijnschool, De Ark en De Rank (Meerkerk). Deze krijgen een plek in de huisvestingsagenda voor nadere analyse. Los van bouwjaar spelen er ook ontwikkelingen rondom leerlingengroei, bij de Noachschool in Schoonrewoerd is dit een aandachtspunt alsook bij de Julianaschool in

School	Bouwjaar	Aanvulling
Het Mozaïek (Leerdam)	1929	Renovatie 1987
Sterrenkijker (Kedichem)	1955	Renovatie 1999
De Klim Op (Leerdam)	1960	Renovatie 2003
Eben-Haëzer (Leerbroek)	1961	-
Calvijnschool (Leerdam)	1966	
Heerenlanden College	1968	Renovatie 2011
Egbertus (Vianen)	1971	Uitbreiding 2008
De Ark (Vianen)	1973	Uitbreiding 1982
Heredium (Zijderveld)	1973	Uitbr 97/02/09
Meester Vos (Vianen)	1975	
Sterrenkijker (Leerdam)	1976	Renovatie 2018
Wilhelmina (Leerdam)	1976	Renovatie 2020
De Rank (Meerkerk)	1976	
De Rank (Vianen)	1977	Uitbreiding 03/08
Het Kompas (Lexmond)	1978	Renovatie 2008
Regenboog (Everdingen)	1978	
El Boukhari (Leerdam)	1979	Uitbr 93/95/97/03
Floris Radewijnsz (Leerdam)	1979	Uitbreiding 2007
Het Fundament (Nieuwland)	1983	
De Springplank (Meerkerk)	1999	

OVERZICHT GEBOUWEN

Leerdam en ook in Ameide is dit aan de orde. Dit leidt op termijn mogelijk tot ondercapaciteit in deze gebouwen. Daarom gaan we op zoek naar mogelijkheden om de groei van leerlingen op te vangen. Bij het bezien van de knelpunten en oplossingen wordt ook rekening gehouden met een goede spreiding van denominatie én met aandacht voor de onderwijsvoorzieningen die niet enkel een lokaal maar ook een regionaal voedingsgebied bedienen.

Los van huisvestingsknelpunten vanwege leerlingengroei zijn er ook een aantal gebouwen die qua leeftijd / bouwjaar in combinatie met duurzaamheid nader bekeken moeten worden, zoals de Floris Radewijnsz en de Rank. Dit doen we aan de hand van de nog uit te voeren duurzaamheidsscan waar ook een gebouwencheck onderdeel van uitmaakt. De resultaten van deze duurzaamheidsscan worden verwerkt in de huisvestingsagenda en bekostigd vanuit de opgenomen reservering voor aanpak duurzaamheidsmaatregelen.

Hiernaast is er zowel in het PO als in het VO sprake van overcapaciteit, oftewel leegstand. Wanneer sprake is van dusdanige leegstand (ten minste 20%) gaan we in overleg met de schoolbesturen om te bezien hoe zij de leegstaande ruimten meer multifunctioneel, bijvoorbeeld ten behoeve van passende ondersteuning voor jeugdigen, gebruik door de wijk of andere (maatschappelijke) functionaliteiten, ingezet kan worden.

School	Bouwjaar	Aanvulling
Wilgenhoek (Leerdam)	2000	
Werelds (Vianen)	2000	Uitbreiding 2009
Oosterlicht (Vianen)	2003	Uitbreiding 2019
De Hobbitstee (Leerdam)	2007	Uitbreiding 2011
School met de Bijbel (Heien Boeicop)	2008	
Prinss. Wilhelmina (Vianen)	2008	
SBO De Brug (Vianen)	2008	
Julianaschool (Leerdam)	2011	
De Joost (Leerdam)	2011	
Tijl Uilenspiegel (Vianen)	2011	
Noach (Schoonrewoerd)	2017	
Vlindertuin (Ameide)	2019	
De Kandelaar (Ameide)	2019	
De Voorhof (Vianen)	2019	
De Wegwijzer (Vianen)	2019	
Leef (Hoef en Haag)	2021	
Avontuur (Hoef en Haag)	2021	
Het Talent (Hagestein)	2023	

HUISVESTINGSAGENDA 2020 - 2024

2020	2021	2022	2023	2024
Oplevering tijdelijke huisvesting 2 Hoef en Haag	Oplevering nieuwbouw De Brink Hoef en Haag	Oplevering nieuwbouw Eben-Haëzer Leerbroek	Oplevering Kind Centrum Broekgraaf	Oplevering nieuwbouw school Hagestein
Renovatie Koningin Wilhelmina	Uitvoering aanpak De Rank (Meerkerk)	Aanpak duurzaamheid in bestaande gebouwen	Verhuizing El Boukhari naar tiendweg 11a	Aanpak De Ark
Uitbreiding de Wilgenhoek	Uitvoering aanpak huisvestingsknelpunt Noachschool		Aanpak Calvijnschool	Aanpak Brede School Ameide
Versnelde afweging De Rank (Meerkerk)	Haalbaarheidsstudie Calvijnschool (vervolg)			
Onderzoek huisvestingvraagstuk Noachschool	Huisvestingsknelpunt Ameide nader onderzoeken + aanpak			
Uitvoering duurzaamheidsscan	Haalbaarheidsstudie De Ark			
Haalbaarheidsstudie Calvijnschool (start)	Start voorbereiding 2e school Hagestein			

FINANCE

DEEL V FINANCIËEL KADER

Business Company

123 Street
12345 City, State 12345
Tel: (123) 456-7890
Fax: (123) 456-7891

888 St. Constitution, LTD
456 Pellemoque, Anquet
2W St., SUO - 9999
997-884-321

No.	Description
1234	to nam
2345	Ball interum adde
3456	Pellamesque
4567	Mtaccas mollis
5678	Integer venis ma
6789	Duques luctus lupta

FINANCIËEL KADER

Investeringskosten DIHPO	2020	2021	2022	2023	2024
Haalbaarheidsstudie toekomst De Rank (en SKCN) MRK	€ 10.000,00		€ 1.500.000,00		
Haalbaarheidsstudie toekomst Calvijnschool	€ 10.000,00			€ 1.500.000,00	
Haalbaarheidsstudie huisvestingsknelpunten De Ark		€ 10.000,00			€ 100.000,00
(Semi-)permanente uitbreiding Ameide		€ 20.000,00	€ 330.000,00		
(Semi-)permanente uitbreiding Noachschoon (200 m2)	€ 20.000,00	€ 330.000,00			
Nieuwbouw Eben-Haezer			€ 5.600.000,00		
Nieuwbouw Broekgraaf (prijspeil heden incl. indexering)*				€ 11.970.000,00	
<i>Onderwijshuisvesting permanent</i>				€ 7.630.000,00	
<i>Onderwijshuisvesting tijdelijk (woningen)</i>				€ 1.300.000,00	
<i>Kinderopvang</i>				€ 1.840.000,00	
<i>Gymzaal</i>				€ 1.130.000,00	
<i>Woningen</i>				€ 70.000,00	
Verhuizing El Boukhari naar tiendweg 11a				€ 100.000,00	
Nieuwbouw Hagestein (prijspeil heden, incl. indexering)*		€ 414.500,00			€ 4.000.268,00
Financiële consequenties duurzaamheid & gebouwencheck			€ 500.000,00	€ 750.000,00	€ 1.000.000,00
Toelage duurzaamheid nieuwbouw (verschil BENG - ENG)*			€ 85.800,00	€ 237.600,00	€ 115.500,00
Totaal investeringsruimte IHPO 2020 – 2024	€ 40.000,00	€ 774.500,00	€ 8.015.800,00	€ 14.557.600,00	€ 5.215.768,00

- *Nieuwbouw Broekgraaf en nieuwbouw Hagestein op basis van prijspeil heden inclusief indexering tot start bouw en gedurende bouw van 2%*
- *Toelage duurzaamheid betreft het verschil van € 100 per m2 tussen BENG en ENG berekend op de nieuwbouwopgave van Eben-Haezer (2022), Broekgraaf (2023) en Hagestein (2024). Uitgangspunt van de financieringsopgave is 66,6% voor de gemeente en 33,3% voor de schoolbesturen.*

Verduurzaming door vervangende Nieuwbouw

€ 2.700,- m² Vervangende nieuwbouw naar Energieneutraal/ aardgasvrij (Bron: macroverkenning adviesbureau Hevo juni 2018)

€ 2.400,- m² Vervangende nieuwbouw conform Bouwbesluit ENG (Bron: Analyse ervaringen Ruimte-OK 2019)

€ 2.300,- m² Vervangende nieuwbouw conform Bouwbesluit BENG (Bron: Analyse ervaringen Ruimte-OK 2019)

€ 2.200,- m² Vervangende nieuwbouw conform Bouwbesluit (Bron: Opgenomen normbedrag in macroverkenning adviesbureau Hevo juni 2018)

€ 1.900,- m² Vervangende nieuwbouw conform Bouwbesluit (Bron: Kwaliteitskader Huisvesting rouwbesluitniveau, prijspeildatum oktober 2016)

€ 1.300,- m² Vervangende nieuwbouw beschikbare bekostiging via gemeentefonds (VNG adviesnorm 2019)

Verduurzaming door levensduur verlengende Renovatie

€ 1.900,- m² Energieneutrale renovatie TCO 40 jaar (Bron: Opgenomen normbedrag in macroverkenning adviesbureau Hevo juni 2018)

€ 1.600,- m² Renovatie TCO 40 jaar (Bron: Opgenomen normbedrag in macroverkenning adviesbureau Hevo juni 2018)

€ 1.500,- m² Aardgasvrije, frisse school renovatie TCO 30 jaar (Bron: Green Deal Scholen okt 2018)

€ 1.050,- m² Aardgasvrije en Frisse School upgrade TCO 15 jaar (Bron: Praktijkervaringen Green Deal Scholen mei 2018)

€ 810,- m² Renovatie Energielabel A TCO 25 jaar; excl. vervangingsonderhoud (Bron: Beslisboom verduurzaming Green Deal Scholen 2018)

€ 780,- m² Renovatie naar Energieneutraal/ Aardgasvrij; excl. vervangingsonderhoud (Bron: adviesbureau DWA mei 2018; tabel 7)

€ 460,- m² Renovatie naar Elektrisch Energieneutraal; excl. vervanging warmte/ vervangingsonderhoud (Bron: DWA mei 2018; tabel 6)

€ 415,- m² Renovatie Energielabel C TCO 15 jaar; excl. vervanging warmte/ vervangingsonderhoud (Bron: Beslisboom verduurzaming scholen)

€ 400,- m² Renovatie naar Energielabel A; excl. vervanging warmte/ vervangingsonderhoud (Bron: DWA mei 2018; tabel 8)